

บทที่ 4

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสหัสวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศส่งผลให้สภาพของป่าไม้ในพื้นที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยภาพรวม และสถานการณ์ป่าไม้ในชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง โดยสภาพของการปกคลุมป่าตามธรรมชาติที่ลดลง มีมูลเหตุสำคัญเริ่มตั้งแต่การเกิดสงครามอินโดจีนซึ่งผลของการสู้รบทำให้จำนวน และปริมาณของป่าไม้ลดลงเพราะถูกทำลายจากการทิ้งระเบิดและส่งผลต่อเนื่องกับการใช้ประโยชน์จากต้นไม้ที่หลงเหลือจากสงครามอันเนื่องมาจากฝนเหลือง และลูกกระสุนที่ฝังอยู่ในต้นไม้ จากนั้นเมื่อสงครามได้เสร็จสิ้นลงรัฐบาลมีนโยบายเปิดประเทศเพื่อให้เกิดการซ่อมแซมและพัฒนาประเทศที่เกิดการผลของสงคราม จึงมีนโยบายสัมปทานป่าไม้เพื่อเป็นรายได้หลักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อป่าไม้อย่างรุนแรงและกว้างขวางทั่วประเทศ ประกอบกับชาวบ้านมีการลักลอบตัดไม้เพื่อขายให้กับพ่อค้า และโรงเลื่อยในท้องถิ่น นั้นกลายเป็นวิกฤติของสภาพป่าทั้งหมดของประเทศ ซึ่งต่อมารัฐบาลได้มีนโยบายการปิดสัมปทานป่า และกระตุ้นหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงประชาชนให้เกิดการฟื้นฟู และอนุรักษ์ป่าไม้เพื่อให้กลับมาคงสภาพอุดมสมบูรณ์ดังเดิม

บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสหัสวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นหนึ่งในหลายหมู่บ้านซึ่งผู้คนในชุมชนมีประสบการณ์ร่วมในการเผชิญกับพัฒนาการทางด้านป่าไม้อย่างต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุคน และยังเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กที่อยู่ใกล้ชิดกับพื้นที่สัมปทานป่าไม้ รวมถึงมีโรงเลื่อยตั้งอยู่ในพื้นที่อีกด้วย จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจึงได้คัดเลือกให้หมู่บ้านลาดห้อย เป็นหมู่บ้านนำร่องในการพัฒนาเพื่อให้หลุดพ้นจากความยากจน ดังคำให้สัมภาษณ์ของรองหัวหน้าแผนกกิจกรรมและป่าไม้วว่า “ความหลุดพ้น ประกอบไปด้วย 5 ประการ คือ มีบ้านเรือนอยู่ถาวร มีสุขอนามัย มีเงินใช้จ่ายในยามเจ็บป่วยและเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน มีข้าวไว้ในเล้ากิน “กุ่มปี” (ตลอดทั้งปี) และมีสาธารณูปโภคพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของภาครัฐ

อาทิ เส้นทางสัญจร โรงเรียน น้ำกินน้ำใช้ ไฟฟ้า สุขศาลา (สถานีอนามัย) เป็นต้น” อย่างไรก็ตามก็ตามความพิเศษของนโยบายที่พยายามจะ “ซุกยู๋” เมืองเซโปนหลุดพ้นจากความทุกข์ยากก็คือการส่งเสริมนโยบายการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปด้วยการแบ่งเขตดิน เขตป่า เพื่อให้ประชาชนมีรายรับจากการทำเกษตรกรรม ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีตลาดรองรับซึ่งจะทำให้ประชาชนไม่ต้องบุกบุกป่า เช่น กล้วย มันสำปะหลัง ไม้ยูคาลิปตัส ยางบง ยางพารา ในปัจจุบันการดำเนินงานดังกล่าวถือว่าได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดีพอสมควร ประชาชนเริ่มที่จะมีแนวคิดตื่นตัวในการปกป้องรักษาป่าไม้เอาไว้ ซึ่งแต่เดิมอาศัยการพัฒนาและการจัดการโครงการต่าง ๆ จากภาครัฐเท่านั้น ปัจจุบันประชาชนรู้จักทำมาหากินติดต่อกับผู้อื่น เรียนรู้การค้าขายเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนผลผลิตของตนเองที่เกิดจากป่าและการเก็บผลผลิตจากป่า อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังมีการบุกบุกอยู่หลังจากที่รัฐบาลได้ส่งเสริมนโยบายการแบ่งดิน แบ่งป่า และการเลี้ยงสัตว์ แต่ก็เกิดขึ้นในพื้นที่ห่างไกลเมืองและสายตาของคนทั่วไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาของแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะพานห้วยนาเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งในบทนี้จะได้นำเสนอสภาพปัญหา อุปสรรค แนวโน้มสภาพป่าชุมชนใช้ของบ้านลาดห้อย ต่อจากนั้นเป็นแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมถึงกิจกรรมหรือโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยภาครัฐ และเนื้อหาที่ตอนสุดท้ายกล่าวถึงแนวทาง การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยรัฐบาลร่วมมือกับประชาชน

4.1 แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน

ชาวบ้านลาดห้อย และวิถีชีวิตที่พึ่งพาและสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างแนบแน่นก่อให้เกิดความรักหวงแหนพื้นที่ป่าซึ่งถือเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ประกอบกับวัฒนธรรมและประเพณีที่สอดคล้องกับนิเวศวัฒนธรรมของพื้นที่ รวมถึงภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติ จึงก่อให้เกิด “ฮีด” และ “ธรรมเนียม” ของการอยู่ร่วมกันของคนกับธรรมชาติ คนกับคน และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งลูกหลานของชุมชนบ้านลาดห้อยที่ถือเอาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษมาเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าได้อย่างแนบเนียนทั้งในพื้นที่ป่ามหัศจรรย์ ป่าผิงคนตาย (ป่าช้า) และพื้นที่ป่าสาธารณะอื่น ๆ ของชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ป่ามเหศักดิ์บ้านลาดห้อย มีเนื้อที่ประมาณ 3 ไร่ ตามความเชื่อของชุมชน ป่ามเหศักดิ์ คือ สถานที่อยู่อาศัยของ “ผี” บรรพบุรุษที่ช่วยดูแล คุ่มครอง และปกป้องรักษา ดูแลลูกหลาน ชาวบ้าน ชุมชน และสถานที่อยู่อาศัยจากภัยพิบัติหรือสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย ทำให้คนในชุมชนเกิดความรัก สามัคคี และมีสันติสุขของการอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้ยังสามารถดลบันดาล ให้เกิดสิ่งที่ไม่ดีกับผู้คนที่ไม่เคารพยำเกรง และมีพฤติกรรมล่วงละเมิดต่อมเหศักดิ์ ทั้งนี้โดยมี “เจ้าจ้ำ” เป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากคนในชุมชน ให้เป็นตัวแทนในการสื่อสารกับ “ผี” ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ผีมเหศักดิ์ หรือผีปู่ตา นอกจากนี้เจ้าจ้ำยังทำหน้าที่ดูแล รักษา และป้องกันทรัพยากร โดยเฉพาะ “ต้นไม้” ที่มีอยู่ในป่ามเหศักดิ์ ซึ่งหากต้องการต้นไม้ก็ต้องให้เจ้าจ้ำเป็นสื่อกลางในการขออนุญาต มิฉะนั้นจะเกิด “คะลำ” ที่ทำให้ได้รับโทษภัยจนถึงชีวิตได้ ซึ่งมเหศักดิ์ของบ้านลาดห้อย ได้รับความเคารพและยำเกรงจากชาวบ้านเป็นอย่างมาก และกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านที่ห้ามมิให้ผู้ใดล่วงละเมิด ข้อห้ามและข้อปฏิบัติ ป่ามเหศักดิ์ของชาวบ้านลาดห้อย ถือเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดโดยไม่แยกแยะอายุ และเพศ มิฉะนั้นจะต้องถูกตำหนิและถูกลงโทษตามธรรมเนียมหรือวิถีของชาวบ้าน อย่างไรก็ตามนอกจากนี้แล้วบุคคลที่ไม่สัมมาคารวะ ลบหลู่ ประพฤติตนในสิ่งที่ผิดแผกธรรมเนียมปฏิบัติก็อาจจะถูกผีที่อยู่ในป่ามเหศักดิ์ลงโทษให้เกิดอุบัติเหตุในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ปวดหัว ปวดท้อง เป็นไข้ อาเจียน หรือเป็นบ้า ทั้งนี้การลงโทษของผีมเหศักดิ์นั้นดูเหมือนว่าจะมีได้มุ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างจริงจังแต่ เพื่อเป็นการสั่งสอนให้คนรู้จักกระทำในสิ่งที่ถูกที่ควรเท่านั้นป่ามเหศักดิ์ จึงเป็นองค์การทางสังคมที่สำคัญของหมู่บ้านลาดห้อยเพราะถือว่าเป็นสถานที่สิงสถิตวิญญาณบรรพบุรุษผู้ที่จะให้ความคุ้มครอง และดูแลทุกข์สุขของคนอยู่อาศัยในหมู่บ้าน รวมถึงผลผลิตทางการเกษตร ไร่ นาให้ได้ผลผลิตดี อุดมสมบูรณ์ ส่วนทรัพย์สิน วัว ควาย อันเป็นทรัพย์สินสมบัติของคนในหมู่บ้านก็ไม่ให้ถูกลักขโมย

สำหรับข้อห้ามของชุมชนบ้านลาดห้อย ได้แก่ การห้ามตัดต้นไม้ การจับสัตว์ เพราะถือว่าเป็นเขตอภัยทาน และบางก็เชื่อกันว่าสัตว์ใหญ่ น้อย เหล่านั้นเป็นบริวารของ ผีมเหศักดิ์ ชาวบ้านลาดห้อยยังคงมีความเชื่อดั้งเดิมที่ถูกปลูกฝังกันมาจากรุ่นสู่รุ่นถึงความศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อ และความศรัทธาผีป่ามเหศักดิ์อย่างเหนียวแน่น ถึงแม้ว่าจะยังมีบางคนที่ไม่เชื่อบ้างไม่เชื่อบ้างก็ตามแต่ก็ปฏิบัติตามข้อห้ามซึ่งเกิดจากมติของชุมชนได้ร่วมกันกำหนดขึ้นมา อันเป็นเหตุให้ชาวบ้านทุกคนไม่ก้าวท้าว เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ซึ่งหาก

ชาวบ้านต้องการตัดต้นไม้ในป่ามหัศจรรย์จะต้องใช้เจ้าเป็นตัวกลางในการสื่อความประสงค์ ด้วยการเสี่ยงทาย นำเอาไก่หรือหมูไปเป็น “เครื่องคาย” จากนั้นก็นำขวานหรือมีดไปฟันต้นไม้แล้วทิ้งปีกไว้อย่างนั้น หากรุ่งเช้าไปดูแล้วปรากฏว่ามีดหรือขวานนั้นหล่นลงพื้นก็หมายความว่าผีป่ามหัศจรรย์ไม่ยินยอมให้มีการตัดต้นไม้ แต่ถ้าหากยังมีการฝ่าฝืนและมีการจับได้ว่ามีการลักลอบสิ่งต้องการก็จะต้องถูกปรับไหม การเงื่อนไขของการปรับไหมว่าจะเป็นเงินทอง สิ่งของ หรือสิ่งใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับฮีดคอง และความรุนแรงของความผิดนั้น ๆ ก็โดยปกติหากมีเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้น ชาวบ้านลาดห้อยจะปรับไหมเป็นเงิน และหรือวัวควาย อย่างไรก็ตามหากมีดหรือขวานนั้นยังปักติดอยู่กับต้นไม้ที่ฟันเป็นแผลเอาไว้ไม่หล่นลงมา แสดงว่าชาวบ้านหรือคนที่ขุดต้นไม้สามารถตัดต้นไม้ได้ในจำนวนที่พอดีกับความจำเป็นที่จะต้องใช้ประโยชน์ เช่น หากเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่อาจใช้เพียง 1 - 2 ต้นก็จะทำการตัดได้เพียงเท่านั้น

อย่างไรก็ตามข้อห้ามที่ชาวบ้านจะต้องถือปฏิบัติต่อป่ามหัศจรรย์อย่างเคร่งครัดไม่เพียงแต่การไม่ตัดต้นไม้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงพฤติกรรมของบุคคลด้วย อาทิ ไม่แสดงกริยาหรือพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมกับสถานที่ อาทิ การปัสสาวะ อุจจาระ ดื่มสุรา เสพของมีนเมา หรือกระทำในเชิงขู้สาวในคอนปู่ตา ซึ่งสิ่งเหล่านี้กลายเป็นฮีดคองที่ถูกบ่มเพาะอบรมสั่งสอนมาจากบรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลานเพื่อให้มีธรรมเนียมปฏิบัติในการครองชีวิตและครองตนในทางที่เหมาะสม ซึ่งผีป่ามหัศจรรย์สามารถกำหนดบทบาทที่เหมาะสมของคนที่อยู่อาศัยร่วมกันในชุมชนได้ และยังทำให้ป่าไม้อันป่ามหัศจรรย์มีความอุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้หนาแน่น มีสัตว์อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ป่ามหัศจรรย์จึงเป็นกลไกที่แยบยลในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนให้คงอยู่ และประชาชนใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รักษาและหวงแหน ซึ่งส่งผลให้การอยู่ร่วมกัน ในสังคมมีความสงบสุข ซึ่งเจ้าจำจะเป็นคนกลางในการสื่อสารความต้องการ ความประสงค์ และคำสั่งสอนของผีมหัศจรรย์มาเพื่อให้ชาวบ้านได้ยึดถือปฏิบัติ ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน โดยเฉพาะเมื่อมีงานของหมู่บ้านหรือกิจกรรมที่จัดทำเพื่อส่วนรวม ซึ่งจะก่อให้เกิดความรักและสามัคคีกัน ในชุมชน ซึ่งการสื่อสารระหว่างผีมหัศจรรย์กับชาวบ้านจะมีเจ้าจำเป็นสื่อกลาง ชาวบ้านลาดห้อยให้สัมภาษณ์ในช่วงหนึ่งถึงการเคารพยำเกรงผีป่ามหัศจรรย์ว่า “ไปตัดต้นไม้ในป่ามหัศจรรย์ไม่ได้ แบบว่าเข้าไปตัดนะมันผีดฮีดเนาะ ผู้เจ้าของผู้จำนะ บางทีเอ็งมันกะเอาไปนำได้ ผีเอ้าเจ้าของผู้จำฮีดหันละน้ำ บ่ตายกะไปตามภูตามผาเป็นบ้ำเป็นหยังไป แล้วเฮาได้เสีย คั้นเจ้าไปตัดไม้ทำลายบ่อนมเหล็กหะ ตัดไม้ตัดหยัง บ่มีไฟกล้า ต้นไม้หลายอยู่ บ่เคยมีไฟกล้า

เขตบ้านเฮาหวงห้ามเต้ ไทบ้านเฮากะบ่กล้า แต่ถ่าบ้านเฮาบ่ห้ามเฮากะเฮ็ดไปหั้นละเขตอื่น บ้านอื่นนะบ่จัก แต่เขตช้อยนะบ่เคย ว่าย่านนั้นหละ”

ส่วนป่าฝงคนตายหรือป่าช้า ก็ถือเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่มีข้อห้ามของหมู่บ้าน เรื่องการตัดไม้ โดยเหตุผลของ “คะล้า” ยังถูกปลูกฝังไปพร้อม ๆ กับข้อห้ามในถือปฏิบัติ กับปามเหตักดี ซึ่งบรรพบุรุษได้สั่งสอน ปลูกฝัง และพฤติกรรมปฏิบัติสืบต่อกันมาในเรื่องของ “การฝงศพ” ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเพราะความเชื่อเรื่อง “ผี” และ “ชีวิตหลังความตาย” ดังนั้น หากมีผู้เสียชีวิต เจ้าจ้ำ และญาติพี่น้องก็จะพากันไปหาสถานที่ที่เหมาะสมอยู่ในป่าช้า โดยระวังไม่ให้ทับซ้อนกับพื้นที่ซึ่งได้ฝงคนอื่นไปก่อนแล้ว จากการสัมภาษณ์เจ้าจ้ำทำให้ทราบว่า วิธีการสังเกตสำหรับคนทั่วไปเพื่อที่จะทราบว่าเป็นพื้นที่แห่งนั้นไม่ทับซ้อนกับศพเดิมที่ฝงอยู่ก่อนได้ก็ได้อีก “หม่องที่เขาฝงคนตายก่อนนั้นกะสังเกตได้จากหลุมที่เขาขุดและ มีร่องรอยของการถมดินโปนขึ้นมาให้เห็นเป็นรูปทรงเหมือนโลงศพ จากนั้นกะมีต้นไม้ต้น ไหล่ต่าง ๆ ที่ญาติพี่น้องได้ปลูกเอาไว้ โดยมักลยอยู่ว่าทำให้คนอื่นรู้ว่ามีการฝงคนไปแล้ว แล้วกะบ่ให้มีสัตว์ป่ามาคุ้ยมาเขี่ยตรงที่ฝงศพ นอกจากนั้นแล้วกะด้วยเพราะว่าคนบ้านลาด ห่อนับถือผี ให้ความสำคัญกับชีวิตหลังความตาย ญาติพี่น้องกะสิปลูกเอาไว้อรอบ ๆ หม่อง ฝงศพ เขากะหวานไปทั้งข้าวสาร ข้าวเปลือก ผลหมากรากไม้กะเตรียมไว้ให้กิน บ่ให้อึดให้อายาก อันนี้กะถือว่าเป็นอีกวิธีหนึ่งในการเพิ่มจำนวนต้นไม้ปลูกใหม่โดยใช้ขนบธรรมเนียม สืตเก่าที่พ่อแม่สอนไว้มาสืบต่อ แล้วคั้นว่าต้นไม้ใหญ่แล้ว ไผสิมาตัดกะบ่ได้ เพราะมันมี เจ้าของ ผีเจ้าของมันนอนเฝ้าอยู่” ซึ่งจากคำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวเมื่อมีเจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานภาครัฐเข้าไปอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมการปลูกป่าให้มีพื้นที่ปกคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ป่าของชุมชน เจ้าหน้าที่แผนกกิจกรรมและป่าไม้จึงวิเคราะห์ได้ว่า “นี่เป็น วิธีการที่ฉลาด เป็นภูมิปัญญาของไทบ้าน แต่ช่วยให้มีป่าไม้เพิ่มมากขึ้น” อย่างไรก็ตาม นี่เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของกฎ กติกาสังคมของชุมชนบ้านลาดห่อที่พยายามจะรักษาป่า เอาไว้ด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน และสร้างความยำเกรงให้กับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของ ผู้คนที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากนั่นเอง

ส่วนในการพึ่งพาป่าชุมชนใช้ของชุมชนบ้านลาดห่อ สามารถจำแนกแหล่ง ทรัพยากร ได้แก่ ป่า แหล่งน้ำ และภูเขา การอยู่การกินของชุมชนอาศัยทรัพยากรป่าไม้ ทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าชุมชนพึ่งพาป่าด้วยการเก็บของป่าของดงเพื่อการดำรงชีวิตจากการ ถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นก่อนสู่รุ่นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการสังเกต การสร้างอุปกรณ์ในการ หากกรรมวิธีในการเก็บอาหารไว้รับประทานได้นาน ๆ เช่น การเก็บหน่อไม้มาดองเก็บไว้

และการเก็บเห็ดต้องเก็บตอนกลางคืน หากเก็บเวลากลางวันดอกเห็ดจะบานจนกลีบดอก
 แตก ไม่สวยงามหรือเห็ดขอนที่ชาวบ้านมักจะเลือกเห็ดที่เกิดบนไม้ตะเคียนเพราะมีรสชาติดี
 และประชาชนในชุมชนบ้านลาดห้อยยังไม่รู้จักสารเคมี ไม่ใช้ยาฆ่าแมลง ฆ่าหญ้า ฆ่าสัตว์
 ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีใช้สิ่งของในธรรมชาติให้เกื้อกูลกัน ใช้มูลสัตว์ ใบไม้ใบหญ้าที่เน่าเปื่อยเป็นปุ๋ย
 ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ น้ำสะอาดและไม่เหือดแห้ง ชุมชนเคารพธรรมชาติ เชื่อว่ามีสิ่ง
 คักดีสิทธิ์ มีเทพ มีเจ้าสถิตอยู่ในดิน น้ำ ป่า เขา สถานที่ทุกแห่งจะทำอะไรต้องขออนุญาต
 และทำด้วยความเคารพและพอดีพองาม ชุมชนรู้คุณทรัพยากรธรรมชาติที่ได้ให้ชีวิตแก่ตน
 พิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนแสดงออกถึงแนวคิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เช่น งานบุญพิธี
 ที่เกี่ยวกับน้ำ ข้าว ป่าเขา รวมถึงสัตว์ บ้านเรือน เครื่องใช้ เครื่องจักสาน พิธีสู่ขวัญข้าว
 เป็นต้น ความสัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ชุมชนบ้านลาดห้อยรู้ว่ามีมนุษย์เป็นเพียง
 สิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ของโลก ซึ่งเต็มไปด้วยความเร้นลับ มีพลังและอำนาจที่ไม่อาจจะหา
 คำอธิบายได้ ความเร้นลับดังกล่าวรวมถึงญาติพี่น้องและผู้คนที่ล่วงลับไปแล้ว ชาวบ้าน
 ยังคงความสัมพันธ์กับพวกเขา ทำบุญและรำลึกถึงอย่างสม่ำเสมอทุกวันหรือในโอกาส
 สำคัญด้วยความเชื่อเรื่องผี และวิญญาณหลังความตาย โดยเชื่อว่าคนตายยังโลกหลัง
 ความตายและสามารถให้คุณให้โทษแก่บรรดาลูกหลานที่ยังมีชีวิตอยู่ได้

กระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและป่าชุมชนของชาวบ้านลาดห้อย
 ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอันชาญฉลาดที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยการปลูกฝังความ
 เชื่อ และศรัทธาในผีบรรพชนเกี่ยวโยงไปถึงความผูกพันระหว่างคนกับป่า ด้วยเหตุที่
 ชาวบ้านยังต้องพึ่งพาธรรมชาติ และใช้ประโยชน์จากป่าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เริ่มตั้งแต่การ
 เก็บของป่าของดง อาหารการกิน ดักสัตว์ รวมไปถึงการใช้ไม้เพื่อประโยชน์ในการก่อสร้าง
 บ้านเรือน การฟืน จักสาน เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่คนจะต้องอยู่ร่วมกับป่าอย่าง
 กลมกลืน มีจิตสำนึกในการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างรู้คุณค่า จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน
 ลาดห้อยทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิถีในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
 และป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ บางแห่งก็หละหลวม ปล่อยปะละเลย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก
 หลายสาเหตุ ได้แก่ ความสามัคคีความเข้มแข็งของชุมชนและแกนนำชุมชน การมีจิตสำนึก
 ร่วมกัน ความเสียสละ รวมถึงการยอมรับและเคารพในสิทธิของบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกัน
 ในท้องถิ่น ทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของคนกับธรรมชาติ คนกับคน และคนกับสิ่ง
 เหนือธรรมชาติมีความสงบ ราบรื่น รวมถึงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญา ความคิดและ
 ความเชื่อให้กลายเป็นมรดกตกทอดมาสู่ลูกหลานคนรุ่นใหม่ในรูปแบบของ “คะลำ” หรือ

ข้อห้ามเพื่อใช้ในการควบคุมสังคมและพฤติกรรมที่หลากหลายและแตกต่างของคนที่อยู่ร่วมกันให้มีความสุข ซึ่งเหตุผลของการดำรงอยู่ของคำว่า “คะลำ” ที่มีความศักดิ์สิทธิ์และไม่เสื่อมคลายไปจากสังคมจากอดีตจนถึงปัจจุบันภายใต้กระแสการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ก็คือ จำนวน ปริมาณ และความต้องการของคนที่มีมากขึ้นจากความต้องการบริโภคภายในครัวเรือน พัฒนาไปสู่การซื้อขายแลกเปลี่ยน

ดังนั้น ในตลาดท้องถิ่นบ้านลาดห้อย ร้านรับซื้อและขายสินค้าของชาวเวียดนามหรือตลาดเมืองเซโปนอาจพบเห็นสัตว์ป่า พืชพันธุ์ป่าวางจำหน่ายอยู่เป็นประจำ แตกต่างกันไปตามฤดูกาล จึงทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรอันอาจทำให้เกิดพฤติกรรมการบุกรุกพื้นที่ในการเก็บเกี่ยวทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้มาใช้มากจนเกินความพอดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า “คนเมือง” ยังต้องการทรัพยากรและพึ่งพำป่าอยู่มากไม่แตกต่างไปจากคนในพื้นที่บ้านลาดห้อย แตกต่างกันที่ชาวบ้านพึ่งพำป่ามาเพื่อการค้าเพื่อการค้าจึงทำให้เกิดความรักความหวงแหน การเคารพ ด้วยการเก็บผลผลิตจากป่าอย่างประหยัดและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ซึ่งทำให้ชาวบ้านต้องประสานวิถีชีวิตของตนเองกับป่าอย่างแน่นแฟ้น ในปัจจุบันถึงแม้ว่านิเวศวัฒนธรรม และภาวะความทันสมัยจะเข้ามามีบทบาทและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมมากขึ้นทุกวันที่ตาม แต่ทรัพยากรและผลผลิตที่เก็บได้จากป่าก็มีคุณค่าต่อชีวิตและจิตใจอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ แมลง พืชผัก ต้น ราก เปลือก ดอก ผล ที่นำมาใช้โดยตรง หรือแม้แต่ปัจจัย 4 ซึ่งมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต จึงทำให้ “คะลำ” มีความศักดิ์สิทธิ์ในการรักษาสมดุลของป่าและสมดุลชีวิตของคนในบ้านลาดห้อย ดังนั้น องค์การชุมชนจึงมีบทบาท และกำหนดหน้าที่ ในการบริหารจัดการป่าวัฒนธรรมอย่างเข้มแข็ง เป็นไปตามข้อกำหนด เงื่อนไข และแนวปฏิบัติของชุมชน

ท้าวแมว ปราชญ์ชาวบ้านได้เล่าให้ฟังว่า “คนอยู่อาศัยกับป่า เมื่อก่อนประชาชนทุกคนสามารถเข้าไปเอาไม้มาใช้ได้อย่างเสรี ไม่มีกฎระเบียบอะไร และป่าไม้ยังสมบูรณ์อยู่ แต่ 7 ปีมานี้ทรัพยากรลดลง จึงได้มีการตั้งกฎระเบียบปรับใหม่ ใช้โทษ สำหรับใครตัดกิ่ง กฎเกณฑ์เบื้องต้นที่สร้างกันมาเองคือยังงัย แต่ก่อนควบคุมกันโดยคณะบ้าน ไม่มีเอกสารหลักฐานอะไร “เว่กักันแต่ปากชื่อ ๆ” บ่ให้ซี้ลัก นักปล้น บ่ให้เสพยาบ้า (ผู้เสพได้ตาย ผู้ขายได้เงิน) แต่ปัจจุบัน “ผู้เสพได้ตาย ผู้ขายติดคุก ผู้ยึดแมนญาติพี่น้อง” ทั้งญาติพี่น้องเดือดร้อนกันหมด ลูกหลานถูกคุก ข้อยกจะถูก เสียเงินเสียค่าค่าไถ่ออกจากคุก 10 – 20 ล้าน เฮ็ดจั่งไต่กะแล้วแต่ มนุษย์เรานี้เหมือนกับสัตว์ หมูลิง พอห้ามกะอยากเฮ็ดเป็นบางคนบ่ได้หมดทุกคนหรือ คือเฮาตอนนี้คั้นเว่หลาย ลูกหลานที่อยู่หน้ากะอยากฮ้าย

คนกะคือสัตว์ พอว่าห้ามกะอย่างเฮ็ด เหมือนสงเสริมให้ทำ ที่ไม่ต้องขออนุญาตได้แก่ ไม้ไผ่
 แวม” ในช่วงปี พ.ศ. 2545 - 2547 (ค.ศ. 2002 -2004) รัฐบาลมิได้อนุญาตสัมปทานป่า
 ไม้ เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ แต่มีการอนุญาตให้มีภาคเอกชนเข้า
 มาจัดตั้งโรงงานแปรรูปไม้ในบ้านลาดห้อย ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ป่าไม้ถูกทำลายอย่าง
 รุนแรง

สรุปได้ว่า แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน มีการ
 ดำเนินของชุมชนบ้านลาดห้อยโดยการหาวิธีการทวงแทนทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ชุมชน
 มีความเคารพต่อธรรมชาติและมีการสร้างกฎ ระเบียบ ในชุมชนขึ้นมาเพื่อให้ชาวบ้านเข้าไป
 ล่วงเกินต่อธรรมชาติ เช่น กฎระเบียบชุมชนบ้านลาดห้อยที่ห้ามชาวบ้านเข้าไปตัดต้นไม้ในป่า
 มเหศักดิ์ ป่าฝั่งคนตาย หรือป่าช้าและเขตป่าสงวนแห่งชาติ สาเหตุในการห้ามชาวบ้าน
 ไม้ให้เข้าไปตัดต้นไม้ในบริเวณป่าดังกล่าว เพราะว่ามันคะลำ เข้าไปแล้วจะไม่สบาย เจ็บไข้
 ได้ป่วยหรือหากเข้าไปแล้วกระทำผิด ไม่ถูกไม่ควรต่อผีเจ้าที่เจ้าทาง ผีปู่ย่า ตายาย แล้วจะ
 ทำให้ท่านไม่สบายใจหรือพอใจ อาจจะทำให้ล้มป่วยลงได้ สิ่งเหล่านี้เป็นกลอุบายที่บรรพ
 บุรุษได้ใช้ต่อ ๆ กันมาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ลูกหลานได้เห็น ได้ฟังพา
 ต่อไปในอนาคต สอนให้ลูกหลานมีความเคารพ เห็นคุณค่า เกรงกลัวต่อสิ่งที่ชุมชนพึ่งพา
 อาศัยอยู่และยังใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในส่วนป่าสงวนนั้นชุมชนห้ามละเมิด
 หรือบุกรุก มีการปรับไหม (ค่าปรับ) เป็นความหรือหมุและดูที่ความผิดที่กระทำด้วยเพื่อให้
 เหมาะสมกับการปรับไหม นอกจากนี้ชุมชนบ้านลาดห้อยยังได้ประโยชน์โดยจากเข้าไปเก็บ
 ของป่าของดงในการดำรงชีวิตของครอบครัวและยังมีส่วนร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า
 ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของ
 หน่วยงานภาครัฐซึ่งมีบุคลากรจำนวนไม่เพียงพอดูแลรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟูป่า

4.2 แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยหน่วยงานภาครัฐ

วัฒนธรรม ประเพณี ธรรมเนียม และข้อห้ามของชุมชนบ้านลาดห้อยซึ่งยึดถือ
 ปฏิบัติกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษกลายเป็นกลไกในเชิงสังคมที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์
 ทรัพยากรธรรมชาติ และป่าไม้ โดยการปลูกฝังให้ประชาชนทุกคนมีความตระหนัก รับรู้
 และเข้าใจถึงข้อห้ามทางสังคมอันจะส่งผลทำให้ชีวิต และความเป็นอยู่มีความร่มเย็นเป็นสุข
 ในอดีตที่ผ่านมานโยบายของรัฐบาลมีส่วนทำให้สภาพของพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศ
 โดยเฉพาะที่เมืองเซโปน และบ้านลาดห้อยนั้นได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก
 อันเนื่องมาจากการสัมปทานป่าเพื่อนำเอารายได้มาใช้ในการพัฒนาประเทศหลังเสร็จสิ้น

สงครามอินโดจีน ภายใต้การจัดการของหน่วยงานภาครัฐจากรัฐบาลกลางแต่เพียงผู้เดียว ได้ส่งผลทำให้เกิดการแบ่งแยกบริหารจัดการ และขาดการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ และพื้นที่ และภาคประชาชน ดังคำให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่แผนกสิทธิกรรมและป่าไม้คนหนึ่งว่า “ค.ศ. 2000 การสัมปทานป่าเพื่อให้มีสิทธิในเขตดินให้กับบริษัทต่าง ๆ เพื่อปลูกต้นไม้ โดยเฉพาะในเมืองเซโปนมีอยู่ทั้งหมด 9 บริษัท ต้นไม้ที่ปลูกประกอบไปด้วย ยางพารา ยูคาลิปตัส กระถินณรงค์ ไผ่บัง ทำให้มีปัญหาเนื่องจากพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานของรัฐในพื้นที่น้อย ยกตัวอย่าง หากมีการสัมปทานที่ดินตั้งแต่ 100 เฮกตาร์ ขึ้นไป สิทธิขาดต่าง ๆ ในการบริหารจัดการจะขึ้นอยู่กับรัฐบาล ทำให้การทำงานของบุคลากรในภาคปฏิบัติ และการบังคับใช้กฎระเบียบต่าง ๆ ในพื้นที่มีความยุ่งยาก ลำบาก เพราะไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้น และการให้สัมปทานเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะไม่สามารถบุกกรุก และไม่สามารถเข้าไปทำมาหากินเหมือนแต่ก่อนได้ และการสัมปทานมีจำนวนมาก” จากคำให้สัมภาษณ์ดังกล่าว จึงอาจสรุปได้ว่า การสัมปทานซึ่งมีพื้นที่ขนาดใหญ่รัฐบาลกลางจะดำเนินการและเจรจาต่อรองเงื่อนไขการทำสัมปทานของบริษัทจากต่างประเทศด้วยตนเอง จึงทำให้ขาดการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่เป้าหมายการทำสัมปทาน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาระยะยาวในช่วงเวลาต่อมา

ดังนั้น ความคาดหวังในการรักษาป่าของชุมชนที่อยู่นอกเหนือความสนใจ และนโยบายของรัฐบาลกลางจึงได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากประชาชนในพื้นที่บ้านลาดห้อย โดยหน่วยงานระดับบ้านและประชาชนต่างให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการรักษาประเพณีและธรรมเนียมของชุมชนที่เป็นกลไกของการอนุรักษ์ป่าชุมชน ป่ามเหศักดิ์ และป่าฝิ่งคนตายอย่างเข้มข้นด้วยการปฏิบัติตามข้อห้าม มาตรการ และมติของชุมชน รวมถึงการปรับไหม ในกรณีที่มีการล่วงละเมิดข้อห้ามต่าง ๆ ซึ่งรองหัวหน้าแผนกสิทธิกรรมและป่าไม้เมืองเซโปน ได้ให้สัมภาษณ์เรื่องคนกับป่า และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยภาครัฐดูแลรักษาป่าก็คือ “การห้ามประชาชนไม่ให้เข้าป่า บังห้ามทำมาหากินในป่า บังห้ามล่าสัตว์คนไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือทำมาหากินในป่าได้ คนเราอยู่กับมันมาตั้งแต่เมื่อเกิด จนฮอดมือตาย ตายแล้วก็ต้องเอาฟันไปเผา ซึ่งอันนี้เป็นวัฒนธรรมหนึ่งของประชาชน ฉะนั้นภาครัฐอย่างพวกเขา เลยมาประชุมรวมกันว่า เป็นไปได้ที่จะบงให้ประชาชนเข้าป่า มันเป็นอาชีพ มันเป็นวัฒนธรรมในการทำมาหากินของเขา” ดังนั้นจึงเป็นที่มาของความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐระดับเมือง และหน่วยงานระดับหมู่บ้าน รวมถึง

ประชาชนทั่วไป โดยได้ร่วมกันกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์โดยมีข้อบังคับของภาครัฐ ในระยะเริ่มต้น และหน่วยงานระดับหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ดำเนินการ ร่วม ติดตามและประเมินผลในการการอนุรักษ์ป่าไม้ในเขตพื้นที่ของตนเอง ดังนี้ 1) ป้องกันมิให้มีการบุกรุกทำลายป่าโดยเด็ดขาด 2) การป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า 3) การ ป้องกันและการควบคุมการเกิดไฟป่า 4) การป้องกัน ควบคุม แมลงศัตรูป่าไม้และเชื้อโรค ต่าง ๆ 5) การปรับปรุงวิธีการตัดไม้ 6) การใช้ไม้อย่างประหยัดและคุ้มค่า และ 7) การปลูก ป่าและซ่อมแซมในส่วนที่ว่างเปล่า ทั้งนี้กฎระเบียบดังกล่าวมีความสอดคล้องและเป็นไป ตามคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่แผนกกสิกรรมและป่าไม้ที่ว่า “ค.ศ. 2020 นโยบายต้องการ พื้นที่ป่าปกคลุมร้อยละ 75 ทั่วประเทศ ซึ่งก็อาจจะส่งผลต่อการทำมาหากินแต่ก็บ่หลาย มีแต่จะได้รับผลประโยชน์ ส่งเสริมการปลูก การเลี้ยง เมื่อป่าเขียวประชาชนก็มีรายรับเพิ่ม และมีโรงงานรองรับผลผลิตที่จะได้นำ มีที่ขาย และเพื่อตัดแล้วก็สามารถปลูกสำรองได้”

นอกจากนี้นโยบายของรัฐบาลกลาง ที่ถูกนำมาสู่นโยบายการปฏิบัติโดยแผนก กสิกรรมและป่าไม้เมืองเซโปนนั้นคือ การจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ให้หน่วยงานระดับหมู่บ้านและ ประชาชน ในพื้นที่ดูแล บริหารจัดการ และใช้ประโยชน์ ดังคำให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ป่า ไม้คนหนึ่งว่า “พื้นที่ดินและขอบเขตของเมืองเซโปนกว้างขวางมาก แต่พลเมืองมีน้อย รัฐจึงได้แบ่งที่ดินให้ประชาชนได้ทำมาหากินในพื้นที่ 3 - 5 เฮกตาร์ นอกจากนี้ยังมีบริษัท ต่างชาติเข้ามาประมูลพื้นที่ ในการปลูกป่าและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้อง รักษา มีรายได้เสริมจากการทำงานปลูกป่า โดยรัฐเป็นผู้กำหนดว่าพื้นที่ใดจะปลูกพืช ประเภทใด เช่น ยางพารา ยูคาลิปตัส ทั้งนี้หน่วยงาน องค์กร และ NGO จากต่างประเทศ ก็เข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังให้มีการปลูกป่าหมุนเวียนกันไป แต่ละหน่วยงานจะมี ระยะเวลาในการทำงานเป็น “เทอม” (4 ปี) จากนั้นก็จะมีผลประเมินผล หากให้ผลลัพธ์ หรือผลการทำงานอยู่ในเกณฑ์ดีก็สามารถขอขบประมาณจากประเทศต้นสังกัดมา ดำเนินการต่อไปได้อีก ทั้งนี้การส่งเสริมการปลูกป่าของหน่วยงานต่างประเทศจะต้องมี เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ โดยเฉพาะบุคลากรของแผนกกสิกรรมของเมืองร่วมดำเนินการ ให้ข้อแนะนำ และลงพื้นที่ทำงานภาคสนามร่วมกันเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตามแนวทางและนโยบายของพรรค” นอกจากนี้ผู้ร่วมประชุมยังได้เล่าว่า “ปัจจุบันพบว่า นโยบายที่สั่งการมาที่แขวง และนำไปยังเขตเมืองนั้นมีการปกป้องรักษาหลายขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาและเป็นเจ้าการในการนำไม้ในพื้นที่ป่า

คุ้มครองที่รัฐบาลได้กำหนดขอบเขตให้เป็นพื้นที่กลางของหมู่บ้าน และนโยบายของภาครัฐ ถือว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้ประชาชนหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก”

อย่างไรก็ตามแม้ว่าหน่วยงานของภาครัฐระดับเมืองจะให้ความสำคัญต่อกิจกรรม โครงการ และแผนงานในการเพิ่มพื้นที่ป่า รวมถึงการอนุรักษ์ร่วมกับองค์กร ความช่วยเหลือจากต่างประเทศหลายโครงการ และให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วม ในหลายรูปแบบ แต่หน่วยงานภาครัฐก็ได้แสดงให้เห็นว่ามาตรการและวิธีการดังกล่าวยังไม่ สามารถตอบสนองนโยบายของประเทศในภาพรวม รวมถึงการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าไม้ได้ ตามเป้าหมาย ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่แผนกกิจกรรมและป่าไม้ท่านหนึ่งที่ว่า “ถึงแม้ว่าการเพิ่มขึ้นของป่าไม้ในเขตเซโปนจากร้อยละ 45 เป็นร้อยละ 70 ในปัจจุบันยังไม่ เพียงพอ เพราะนโยบายของ สปป.ลาว ในปี 2020 ต้องการให้มีพื้นที่ปกคลุมทั่วประเทศ ร้อยละ 75 ซึ่งเมืองเซโปนก็มีเวลาอีก 1 ปี เพื่อที่จะดำเนินการให้ได้ตามเป้าหมายใหญ่ของ รัฐบาล ซึ่งนี่ก็เป็นอีกโจทย์หนึ่งของรัฐบาลที่จะต้องดำเนินการให้มีโครงการนำร่องที่บ้าน ลาดห้อย และหมู่บ้านอื่น ๆ ที่มีปัจจัยเหมาะสม ปัจจุบันรัฐบาลมอบบุริมสิทธิให้กับกระทรวง กสิกรรมและป่าไม้ 4 บุริมสิทธิ ที่จะต้องรับผิดชอบ คือ 1) ค่าประกันด้านเสถียรอาหาร นั่นคือให้ประชาชนมีอยู่มีกิน หลุดพ้นจากความยากจน ทำอย่างไรประชาชนจึงจะมีอยู่มีกิน และทำการผลิตเพื่อการดำรงชีพได้อย่างเพียงพอ 2) มอบให้แขวงสะหวันนะเขตและแขวง คำม่วน เป็น “อ่างข้าวอ่างปลา” ทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ โดยเฉพาะปัจจุบันแขวงสะหวันนะ เขตได้รับอนุญาตให้ทำการส่งออกได้ จึงได้ทำการ MOU กับจีนเพื่อให้มีการซื้อขายและ แลกเปลี่ยนสินค้า รวมถึงการรับประกันราคาด้านเสถียรอาหารให้แก่ประชาชน นั่นคือ “เหลือกินแล้วค่อยขาย แล้วค่อยค้า” 3) ทำให้ประชาชนหลุดพ้นจากความยากจน ทำให้ชีวิตประชาชนดีขึ้น แต่ก่อนการพัฒนาชนบท การพัฒนาชีวิตของประชาชนแผนกนี้ จะขึ้นกับอยู่ “ห้องว่าการ หรือ สำนักนายก” แต่ปัจจุบันให้มาขึ้นอยู่กับกระทรวงกสิกรรม และป่าไม้ และ 4) การคุ้มครองและพัฒนาป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ

นโยบายการเพิ่มพื้นที่ป่าปกคลุมอีกร้อยละ 5 ตามแนวคิดของรองหัวหน้า แผนกกิจกรรม - ป่าไม้ คือ ปัจจุบันมีการควมเร่ง และเก็บค่าข้อมูล แล้วส่งเสริมให้มีการ เพาะกล้าพันธุ์ไม้ และปลูกสำหรับประชาชนที่มีพื้นดินเหลือจากการใช้ประโยชน์อย่างอื่น นอกเหนือจากนโยบายของภาครัฐ ส่วนการฝึกอบรมนำใช้จินตนาการและหลักการชุด ปิกนิกในการปลูก นอกจากปลูกพืชล้มลุกที่เป็นสินค้าแล้วยังส่งเสริมให้มีการปลูกพืชที่มี อายุยาวนาน ไม้กินหมาก ไม้ประดับ ไม้เศรษฐกิจ ซึ่งแนวทางนี้ประชาชนได้ตอบรับเพื่อนำ

ใช้ (ปฏิบัติ) หลายบุคคล ซึ่งแต่ละครอบครัวจะมีส่วนร่วมของตนเอง 1 เฮกตาร์ขึ้นไป เป็นจำนวน 200 ครอบครัว ซึ่งมีการตอบรับเพื่อเข้าร่วมโครงการนี้ก็เท่ากับว่าประชาชน ได้รับการแบ่งดินเพิ่มขึ้นอีกคนละ 1 เฮกตาร์ ซึ่งผลผลิตที่เกิดจากป่าในพื้นที่ดังกล่าว สามารถนำไปขายได้ทุกอย่าง อาทิ ถากเปลือกขาย ใบ ต้น ดังนั้น ภาครัฐจึงได้ออก กฎหมายป่าไม้วัว หากบุคคลหรือประชาชนที่มีดิน 1 เฮกตาร์ และทำการปลูกป่า จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีที่ดิน ทั้งนี้จะต้องนำพื้นที่ที่จะปลูกป่าดังกล่าวไปขึ้นทะเบียนขอ อนุญาตกับแผนกกิจกรรมและป่าไม้ และได้รับใบอนุญาตในการปลูกป่าและทำกิจกรรม ในพื้นที่ดิน จากนั้นนำใบอนุญาตนี้ไปต่อรองเมื่อถึงเวลาที่จะต้องเสียภาษีอากรที่ดิน ซึ่งใบอนุญาตมีระยะเวลายาวนานไม่มีที่สิ้นสุดจนกว่าเจ้าของที่ดินจะทำการตัดสวนป่าของ ตนเอง และเมื่อถึงเวลาที่จะต้องตัดขายไม้ในพื้นที่นั้นก็ได้บุริมสิทธิอีกต่อหนึ่งโดยไม่ต้อง เสียค่าธรรมเนียมในการตัดเพื่อขาย เพราะถือว่าเป็นการขาย เป็นการตัดเพื่อนำทรัพย์ มาสร้าง มาสรรค์ มาพัฒนาและสร้างบ้านแปงเมืองให้เจริญ ค่าบูรณะ ค่าเสียภาษีไม่มี และไม่กีดกันว่าจะนำส่งไปขายให้กับประเทศใด ขอให้เจ้าเอาไปขาย บได้ห้าม รัฐบาล จะออกใบอนุญาตให้ ต่อคำถามที่ว่าการที่รัฐบาลไม่เก็บภาษี และไม่สนใจว่าประชาชนจะ ส่งไปขายที่ใดนั้น ประเทศชาติได้อะไรจากการให้เงินโยบายแบบนี้ นั่นคือ เป็นการส่งเสริม ให้ประชาชนมีรายรับ ให้ประชาชนหลุดพ้นจากความทุกข์ยากให้ได้ พอประชาชนมีรายรับ นอกจากเศรษฐกิจพอเพียงแล้วที่เหลือกินเหลือใช้ยังนำมาเป็นสินค้าเพื่อขายเอารายรับได้ ด้วย ส่วนใหญ่ประชาชนก็จะปลูกไม้เศรษฐกิจเพราะรู้ว่าขายได้เมื่อมันเติบโตใหญ่ขึ้น กระถินณรงค์ กระถินเทพา เพราะมีแหล่งรับหรือตลาดที่จะทำการซื้อขาย และก็มีโรงงาน ที่ถูกกฎหมายที่ยังไม่ได้ปิดกิจการ ซึ่งสามารถรับซื้อได้ปีละ 300,000 ตัน (ท้าวบุญเมือง แก้วปັນยา, 2562 : ผู้ให้สัมภาษณ์)

ซึ่งชาวบ้านบางคนก็เล่าให้ฟังว่า นโยบายการส่งเสริมอาชีพ และปลูกป่า เพื่อเพิ่มพื้นที่ปกคลุมในบ้านลาดห่อเป็นดังนี้ “ไต่เนาะคิดอยากปลูกอยู่ แต่เฮาบมีทุนมีฮอน คั้นว่าสิปลูกไม้ เสนอตามเพิ่นว่า คิดว่าอยากปลูกแต่บมีทุน ขอเบี้ยยางบง เพิ่นผัดมาไล่เงิน คือเดี๋ยวนีละ เพิ่นให้ปลูกไม้วิก เพิ่นผัดไล่เบี้ย เบี้ยละห้าร้อยหรือแนวได้ ปลูกไม้อันอื่นเฮา กะบ่จักแนวเฮ็ด สวนมันตัน มันตันตอนแรกราชนัน บาดปที่สงมาราคาลง เอาขายให้เวียด เวียดมารับซื้อ ทีแรกเวียดสิมาลงทุนให้ตอนแรก เขากะลงทุนให้อยู่ ยกร่อง โถ ดุด แล้วยก ร่องให้ เวียดกะสวนฮ่วมทางเมืองพูนกะบ่จัก บ่เข้าแหนโตหนี เบี้ยเพิ่นกะเอาให้ ตอนแรกกะ เอาให้ซื้อซื้อ บาดไปขายบาดหนี ทางห้องการเพิ่นกะขายเนาะแล้วกะเอาเงินให้ประชาชน

แล้วประชาชนบ่เข้าใจบาดหนี จักราคาลงราคาขึ้น แต่เงินเขาให้บ่สมกับมันบาดหนี โดนนั้น เขาบ่แต่ก่อนเขาบ่ปะดอก” และอีกคนหนึ่งได้เล่าว่า “อนุรักษ์ป่าตามแนวความคิดก็คือ คณะกรรมการบ้านเพินได้ประชุมกันเรื่องปลูกฝืนป่า กฎระเบียบเขาที่วางไว้แล้ว เราก็มีแต่ เบี่ยงแย้งรักษาไว้เท่านั้นแหละ ส่วนการปลูกเพิ่มใหม่แบบป่าไม้เดิมปลูกไม่ได้แล้ว มีแต่เรา ปลูกไม้อุตสาหกรรม ไม้เศรษฐกิจ อยากรปลูกต้นไม้ในพื้นที่ของตัวเองนี่แหละ แต่ยังขาด เบี้ยไม้ ถ้าผู้มีเงินจะได้ปลูก ชื่อเขาเบี่ยนะ ถ้าจะให้บริษัทเขาเบี่ยไม้มาให้ เราต้องติดหนี้ บริษัท ปลูกแล้วก็ต้องใส่ปุ๋ย ชีว ขี้ควาย ใส่แล้วไม่งาม ไม่ได้ ส่วนเรื่องการปลูกต้นไม้บนภู อันนี้เป็นของบ้านลาดห้อย แต่บ้านลาดसानบริษัทมาว่า 2 ครั้งแล้ว แต่เขาบ่ให้พื้นที่ ยานว่า ลูกหลานเกิดใหม่ใหญ่ลุนมันลึบมีหมองเฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน บ่มีหมองทำ ปัจจุบันประชาชนเป็น ลูกหนี้ของรัฐในการกู้ยืมเงินธนาคาร เช่น เลี้ยงวัว เฮ็ดนั่นเฮ็ดนี่ แล้วจ่ายคืนเป็นเดือน เดือน มีเดือนบ่มี กะอย่างทีเห็นนี่แหละ ชายทีละ 1 - 2 โต ใหญ่แล้วค่อยจ้งชาย ปล่อยแล้วมันกะ ขึ้นไปเทิงภูพ่นแหละ ยามเขาเลี้ยงก็ไปเลี้ยงเทิงภูเลย แล้วกะเฮ็ดไฮ้ไปนา หมูยังยากอยู่ ไม่ สามารถจัดการได้ ยังบ่ได้เฮ็ดฟาร์มเฮ็ดคอก ตายกะมี พยาธิหรือหวาหมู หมากะเป็นอหิวา ตอนนี่นีป่ามีเยือง อยู่เทิงภู บ่อยู่ดินเพียง ฟานยังมีอยู่แต่บ่หลาย ยา สมุนไพรรูปป่ามีอยู่แต่ บ่เคยเอามาใช้ บ่รู้จัก บ่มีหมอยา บ้านลาดห้อยนี่กะมี บ้านลาดसानบ่มี เสื้อผ้าผ่าแพรบ่มี ผ้าย เสื้อผ้าชื่อเอา แต่เดิมนำใช้แต่ร่นปู่ ได้ยินแต่เพิ่นว่า วิถีชีวิตในปัจจุบันไปหากินผักหญ้า ฟืน ฝ่ ไม้ใหญ่ไม้เฮือน”

รัฐบาลได้มีนโยบายความช่วยเหลือรวมถึงนโยบายการส่งเสริมการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าร่วมกับหลายหน่วยงาน หลายองค์การ หลายประเทศมาเป็นระยะเวลาาน ซึ่งที่ผ่านมาทั้งโครงการ กิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ และบางโครงการก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งนำไปสู่การถอดบทเรียน จนทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับประเทศ ระดับเมือง และระดับหมู่บ้านเข้าใจถึงข้อเท็จจริงของการดำเนินโครงการ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ ได้เล่าให้ฟังถึงตัวอย่างของโครงการที่ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากโครงการนั้น ความสำคัญที่การให้ความรู้ทางด้านทฤษฎีเน้นวิชาการ และยังให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม หรือพัฒนาเฉพาะหน่วยของครัวเรือนที่สมัครใจเข้ารับความช่วยเหลือ เป็นเพียง หน่วยบ้านนำร่อง ซึ่งมีจำนวนน้อยและประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือจากโครงการดังกล่าวได้ นอกจากนี้ในบางโครงการหมดระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือ ยังไม่เห็นผลลัพธ์ของการพัฒนา ยังไม่ถอดบทเรียน เมื่อผู้ดำเนินการถอดตัวออกจากพื้นที่จึงทราบว่าโครงการนั้นไม่ได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้

ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “โครงการส่งเสริมของภาครัฐเกี่ยวกับป่าไม้ที่ไม่ประสบความสำเร็จ คือ 1) โครงการปรับปรุงยกสูงสมรรถภาพในการผลิต ด้านความรู้ ด้านการรับรู้ ความกระตือรือร้นของประชาชนยังมี กะเจ้าบ่ทันรับได้ปานได้ ทางด้านทฤษฎี ทางด้านวิชาการ แล้วมีโครงการออสฟาร์ม ที่ยกเอาบ้านที่เป็นตัวแบบเท่านั้น แต่ยังไม่เข้าถึงประชาชนเท่าที่ควร มีแต่ภาคทฤษฎี ยังไม่นำพาด้านการถอดบทเรียน บ่ได้เฮ็ดจริง บ่ได้เห็นตัวจริง บัดเวลาโครงการกลับไปแล้วค้อยรู้ว่บ่ได้รับผล” นอกจากนี้ยังมีความผิดพลาดในการทำนิตกรรรมด้านระเบียบกฎหมาย และบทบันทึก “ตัวอย่างว่าโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ กะให้กะเจ้าแค่ 2 - 3 ตัว แล้วพอโครงการมาอีกปีหน้า ก็เอาสัตว์ไปให้ครอบครัวอื่น นิตกรรรมดังกล่าวนั้น ส่วนหลายเจ้าของประเทศที่นำโครงการมาเพิ่มเฮ็ดเองบ่ได้ให้ นักวิชาการของเขาเข้าไปมีส่วนร่วมปานได้ จึงเฮ็ดให้บ่ได้รับประสิทธิผลปานได้”

ส่วนโครงการที่ประสบความสำเร็จนั้น มีจุดเด่นอยู่ที่วิธีการให้ความช่วยเหลือ หรือพัฒนาด้วยการฝึกปฏิบัติจริง และให้การสนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการ และวัสดุ อุปกรณ์ ดังคำให้สัมภาษณ์ของรองหัวหน้าแผนกสิทธิกรรมและป่าไม้ที่ว่า “โครงการฟิอาร์ แอล เป็นโครงการที่กระเจ้านำพาเฮ็ดอีหลี ยกตัวอย่างเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงแบ่ นับตั้งแต่การให้อาหาร การสร้างคอก มีกองทุน และครอบครัวได้เด่นกว่าหมู่กะสิได้นำใช้เงิน 100,000 กีบ ซึ่งถือเป็นการถอดบทเรียนที่ให้ประสิทธิผลต่อการช่วยเหลือเป็นอย่างดี ถือว่ากะเจ้าได้รับบทเรียนและนำใช้สิ่งที่ได้รับมาแล้วได้ผลดี และจะนำไปสู่การถอดถอนบทเรียนของครัวเรือน และตัวอย่างโครงการที่มีประสิทธิผล ตอนนีตัวข้าพเจ้าเองได้ปลุกหญ้าเนเปียสำหรับให้วัวกิน พอประชาชนเห็นผลก็ “ร้องโอ้” เห็นว่าได้ผลแล้ว บัดนี้เขากะปลุกเอง ฆะน้อยกะเป็นธุระหาแนวพันธุ์มาให้เขาปลุก”

นอกจากนี้รัฐบาลยังมีนโยบาย “บ้านน้อยโฮมบ้านใหญ่” โดยเจ้าหน้าที่เล่าให้ฟังว่า “เดิมเมืองเซโปนมี 183 หมู่บ้าน ปัจจุบันนี้รวมเข้าหากันเหลือเพียงแค่ 88 หมู่บ้าน โยกย้ายเข้ามาโฮม จัดสรรภูมิลำเนาใหม่ สำหรับพวกที่ย้ายจากบนเขาลงมาก็ยังกลับขึ้นไปทำมาหากินในถิ่นฐานเดิมของตัวเอง แต่ไม่สามารถเข้าไปตัดไม้ ตัดหญ้า (โค่น) ได้” ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานรัฐบาลได้กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่เฝ้าเวรยามอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามจากนโยบายการรวมบ้านน้อยให้เป็นบ้านใหญ่ รัฐบาลก็มีความพยายามที่จะพัฒนาให้หมู่บ้านมีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคอันเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนา อาทิ ถนนหนทาง สถานีอนามัย ไฟฟ้า และน้ำประปา ดังคำที่เจ้าหน้าที่กสิกรรมและป่าไม้ให้สัมภาษณ์ว่า “การพัฒนาเส้นทาง สุกสาลา ไฟฟ้า ตะกั่วบ่มี มันก็ค้อยพัฒนาขึ้น ถ้ามีไฟ

มันก็สว่าง กะว่าได้เริ่มพัฒนาบ้านเมือง”นอกจากนี้แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ประกอบด้วย

1. โครงการช่วยเหลือด้านการเลี้ยงสัตว์ของกองทุนหยุดผ่อนความทุกข์ยาก โครงการสุภานิมิต (World Vision) ธนาคารนโยบาย และกองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม (International Fund for Agricultural Development : IFAD)
2. โครงการให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องกลไกกรรมและการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ คนละ 1 เฮกตาร์ต่อครอบครัวโดยภาครัฐมอบพันธุ์กล้าไม้ เช่น ต้นไม้กินหมาก ผลไม้ประดับและต้นไม้ทางเศรษฐกิจและยังได้รับการยกเว้นการเสียภาษีอีกด้วย
3. โครงการบ้านน้อยโฮมบ้านใหญ่ เพื่อให้เป็นบ้านพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคอันเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนา อาทิ ถนนหนทาง สถานีอนามัย ไฟฟ้า ตลาดชุมชนและน้ำประปา

4.3 แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐและ

ประชาชน

ปัจจุบันเหลือพื้นที่ของภูเขา 76,000 เฮกตาร์ และไร่เลื่อนลอย 38,000 เฮกตาร์ ลดลงจาก 46,000 เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2551 – 2552 ภาครัฐกระทรวงกลาโหมและป่าไม้ ได้มีการจัดตั้งปฏิบัติโครงการยุติการถางป่าทำไร่และการหยุดฟื้นจากความยากจน พร้อมกับการพัฒนาประเทศ การปรับปรุงการปกครอง และโครงสร้างพื้นฐาน และจากการประชุมป่าไม้ทั่วประเทศครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้ามามีบทบาทโดยพยายามดำเนินการหลายประการ เพื่อส่งเสริมขยายให้เกิดการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืนโดยเฉพาะรัฐบาลได้สร้างแผนการดำเนินงานป่าไม้เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2534 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มีนโยบายประกาศเกี่ยวกับพื้นที่รักษาป่าไม้ (สภาแห่งชาติลาว. 2550, หน้า 6) ทั้ง 3 ประเภท คือ เขตป่าสงวนประมาณ 4.40 ล้านเฮกตาร์ ป่าป้องกันประมาณ 8.00 ล้านเฮกตาร์ และป่าผลัดประมาณ 3.30 ล้านเฮกตาร์ และยังมีป่าทางธรรมชาติที่ยังไม่ได้มีการออกเป็นกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่รัฐบาลอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าได้ (ป่าชุมชนของบ้าน) ประมาณ 119 ล้านเฮกตาร์ และป่าปลูก 308,782 เฮกตาร์ เพื่อเพิ่มเนื้อที่การปกคลุมจากป่าธรรมชาติ 6.55 ล้านเฮกตาร์ สำหรับการยกระดับอัตราการปกคลุมให้ได้อย่างละ 70 (ประมาณ 16.60 ล้านเฮกตาร์)

รัฐบาลโดยกระทรวงกลาโหมและป่าไม้ ว่าด้วยข้อตกลงฉบับเลขที่ 0173/กป. ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2548 ได้ระบุไว้ว่า การฟื้นฟูป่าไม้ธรรมชาติ เพื่อการคุ้มครอง การอนุรักษ์และฟื้นฟู การพัฒนาและการนำใช้ป่าไม้ (ใช้ประโยชน์จากป่าไม้) และที่ดินป่าไม้แบบยั่งยืนให้ถูกต้องและสอดคล้องตามกฎหมายป่าไม้และนิติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้และที่ดินป่าไม้ตาม 3 ประเภทป่า คือ ป่าป้องกัน ป่าสงวน และป่าผลิต ทั้งนี้เพื่อเพิ่มเนื้อที่ปกคลุมป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 70 ของพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนากลาโหมและป่าไม้ ซึ่งเจ้าหน้าที่แผนกกลาโหมและป่าไม้ให้สัมภาษณ์ว่า “ฟื้นฟูภูเขาลอย ภูเขต่าง ทำด้วยการปล่อยไว้ตามธรรมชาติให้มันฟื้นฟูตัวเอง ถ้ามีโครงการของหน่วยงานรัฐ หรือเอกชน หรือองค์กรต่างประเทศก็เอาต้นไม้มาปลูกเสริม ในป่าสงวน และป่าป้องกัน ส่วนประชาชนก็มีส่วนร่วมในการดูแล เป็นหูเป็นตา ปกป้องรักษาและในกรณีป่าชมใช้ได้มีส่วนอนุรักษ์และฟื้นฟูอย่างไร ไม่ต้องถาก ไม่ต้องถาง ไม่ต้องไปขาย บังคับตัดไปทำลาย ตั้งแต่ออกกฎหมายป่าไม้นี้แหละ แถวภูเขต่าง ภูเขล้อย”

ในปี พ.ศ. 2553 รัฐบาลดำเนินนโยบายการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ธรรมชาติ ที่ทรุดโทรมและปลูกป่าไม้ให้อุดมสมบูรณ์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและป่าไม้ มอบหมายให้แผนกกลาโหมและป่าไม้แขวง นครหลวง ห้องการกลาโหมและป่าไม้เมือง เทศบาลเป็นเจ้าภาพจัดตั้งแนวทางปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมายและระเบียบการต่าง ๆ ในยุทธศาสตร์การพัฒนากลาโหมและป่าไม้ ปี พ.ศ. 2563 ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่ พนักงาน ทหาร ตำรวจ นักธุรกิจ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนจนถึงชาวเผ่า ในการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปลูกป่าทั่วประเทศ 150,000 เฮกตาร์ ในปี พ.ศ. 2553 และแผนการพัฒนาเป็นบ้าน 3 สร้าง คือ สร้างแขวง ให้เป็นหัวหน่วยยุทธศาสตร์ สร้างเมืองเป็นหัวหน่วยเข้มแข็งรอบด้าน และสร้างบ้านเป็นหัวหน่วยพัฒนา โดยที่ภาครัฐได้นำร่องบ้านหาล้อเป็นบ้านต้นแบบยุทธศาสตร์การพัฒนากลาโหมและป่าไม้ใน พ.ศ. 2563 โดยระบุว่า สิทธิเสรีภาพของชุมชนมีบทบาทสำคัญ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ รวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์และส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านลาดห้อย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อต้องการให้ป่าไม้รอดพ้นจากการถูกทำลาย เพื่อให้ป่าไม้ทำหน้าที่เป็นแหล่งน้ำ แหล่งยา อาหารและความหลากหลายทางชีวภาพให้กับสังคมอย่างยั่งยืน แต่ปัญหาความขัดแย้งกลับเกิดขึ้น

ด้วยความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ชุมชนส่วนหนึ่งทั้งจากนอกชุมชนและในชุมชนยังทำการแผ้วถางป่าเพื่อใช้เป็นที่เพาะปลูกทางการเกษตรบ้าง การตัดไม้เพื่อแปรรูปขายบ้าง ระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในระดับป่าชุมชนไม่สามารถบังคับใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับป่าชุมชน

ภาพประกอบ 56 ผู้วิจัยได้มอบระเบียบ ข้อบังคับกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า

สรุปได้ว่าแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยหน่วยงานภาครัฐและประชาชน มีดังนี้ 1) ภาครัฐได้ออกข้อตกลงฉบับเลขที่ 0173/กป. ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2548 ได้ระบุว่าการฟื้นฟูป่าไม้ธรรมชาติ เพื่อการคุ้มครอง การอนุรักษ์และฟื้นฟู การพัฒนาและการนำใช้ป่าไม้ (ใช้ประโยชน์จากป่าไม้) และที่ดินป่าไม้แบบยั่งยืนให้ถูกต้อง และ 2) ภาครัฐได้ทำการจัดสรรคุ้มครองฟื้นฟูภูเกะล้อย ภูมะด่าง กำหนดเขตอนุรักษ์และเขตพื้นที่ป่าฟื้นฟูของบ้านลาดห้อย มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 3.000 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุชาวลี ชูเอน (2555); พรพิมล ขำรัมย์ (2556); มีชัย วงษ์อุบ (2558); ศรีประไพโร คุ่มคัตตรา (2559) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางอนุรักษ์ป่าไม้ ควรมีการสร้างจิตสำนึกในการหวงแหนป่าชุมชนให้กับประชาชน การดูแลจัดการป่าชุมชน ด้วยการนำประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการป่าชุมชนของชาวบ้าน การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นไปอย่างทั่วถึงและ

การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู การปลูกป่า การป้องกันไฟป่าและการบวชป่า เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต จากสภาพปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ทั้งในระดับประเทศ ระดับแขวง ระดับเมือง ระดับชุมชน เกิดจากสาเหตุสำคัญหลายประการและมีปัจจัยคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะอยู่ระดับพื้นที่ใดก็ส่งผลกระทบต่อชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมมากขึ้นแตกต่างกันไปตามเหตุแห่งปัจจัยการเกิดปัญหา แม้จะมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนแสดงเจตจำนงเข้าไปดำเนินการอนุรักษ์และการฟื้นฟูป่า เพื่อต้องการให้ป่าไม้รอดพ้นจากการถูกทำลายเพื่อให้ป่าไม้ทำหน้าที่เป็นแหล่งน้ำ แหล่งยา อาหารและความหลากหลายทางชีวภาพให้กับสังคมอย่างยั่งยืนที่ตามกระทรวงกลาโหม - ป่าไม้ได้ประกาศเป็นนโยบายด้านป่า คือ การยกระดับการปกคลุมของป่าไม้ให้ได้อย่างน้อย 65 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ 3,900,000 เฮกตาร์ และการปลูกป่า 200,000 เฮกตาร์

การปรับตัวของชุมชนบ้านลาดห้อยกับป่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นตั้งแต่ร่วมกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานและการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนแบบชุมชนมีส่วนร่วม ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ในชุมชนให้อยู่ได้และพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นธรรมโดยร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม และการใช้ประโยชน์หรือจัดการทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ในชุมชนบ้านลาดห้อย พร้อมทั้งสร้างกฎเกณฑ์ข้อตกลงในการดูแลทรัพยากรป่าไม้ โดยการนำแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนปฏิบัติการมาสร้างแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่ม เป็นการค้นหาวามีเครือข่ายหรือกลุ่มคนคนใดบ้างในชุมชนบ้านลาดห้อยที่อาจมีแนวโน้มที่พัฒนาไปเป็นชุมชนนักปฏิบัติได้จากนั้น ร่วมกันหาเจ้าภาพและสมาชิกหลักเพื่อร่วมกันกำหนดหัวข้อและขอบเขตของเนื้อหาความรู้ที่สนใจรวมทั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมายของชุมชนนักปฏิบัติสมาชิกหลักร่วมกันออกแบบโครงสร้างและกำหนดกิจกรรม ทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิก ปรับปรุงรูปแบบชุมชน นักปฏิบัติเหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กร

ขั้นตอนที่ 2 การเปิดตัว สมาชิกร่วมกันกำหนดกติกาต่าง ๆ เช่น วิธีการสื่อสาร ระยะเวลาและความถี่ของการพบปะกัน รวมทั้งกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้และการสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องและทำการเปิดตัวชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 3 การเติบโต เริ่มแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากกันและกัน ช่วยเหลือกัน ในการแก้ไขปัญหารวบรวมองค์ความรู้ที่สร้างขึ้น นำความสำเร็จของการความรู้ไปใช้หรือเผยแพร่เพื่อขยายชุมชนนักปฏิบัติพร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของสมาชิกและการประเมินผลที่เกิดขึ้น เมื่อเทียบกับเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ นำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนและปรับปรุงวิธีการให้เหมาะสม เพื่อให้ชุมชนนักปฏิบัติ มีชีวิตชีวาและให้ประโยชน์ต่อสมาชิกและองค์กรอันจะนำมาซึ่งความยั่งยืนของชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การสลายตัวเมื่อชุมชนนักปฏิบัติ ได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือเติบโตจนถึงจุดที่สมาชิกเห็นพ้องต้องกันว่าการสลายตัว สมาชิกจะรวบรวมบทเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับ องค์ความรู้ที่ได้สร้างขึ้น รวมทั้งพิจารณาสิ่งที่จะทำร่วมกันในอนาคต

วิธีดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนบ้านลาดห้อยแบบมีส่วนร่วม

รัฐบาลโดยกระทรวงกลาโหมและป่าไม้ ได้เข้าไปดำเนินการเพื่อให้ประชาชนบ้านลาดห้อยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมของชุมชนบ้านลาดห้อยด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจกับคนในชุมชน ทั้งก่อนระหว่าง และหลังจากดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน เตรียมคนที่จะมาร่วมมือกันจัดการ การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้ ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโสหรือคณะกรรมการชั้นบ้าน กลุ่มสหพันธ์แม่หญิง การป้องกันความสงบเยาวชน กลุ่มครู และเจ้าหน้าที่กรมและป่าไม้และตัวแทนจากทุก ๆ ฝ่ายเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนให้เกิดองค์ความรู้และสามารถนำเสนอไปได้หลาย ๆ ทางเพิ่มความเข้าใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่อยู่ในสภาพบริบทที่มีความแตกต่างกันในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน

2. การมีจิตสำนึกของคนในชุมชนบ้านลาดห้อยและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และประสบการณ์จากท้องถิ่นอื่น ๆ

3. ประชาชนทุกคนในชุมชนบ้านลาดห้อยเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวิเคราะห์ ร่วมบริหารดำเนินงานร่วมสรุปผล และประเมินผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

4. จัดให้มีเวทีชาวบ้านแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการถอดบทเรียนที่เกิดขึ้นจากปัญหาการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าของชุมชน

5. การเรียนรู้ชุมชนอื่น ๆ ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำมาประยุกต์ใช้

6. การอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ตามความเหมาะสมของบริบทชุมชน บ้านลาดห้อย

4.4 สรุปแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะพานหะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีดังนี้

4.4.1 แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน ชาวบ้านลาดห้อย และวิถีชีวิตที่พึ่งพาและสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างแนบแน่น ก่อให้เกิดความรักรักหวงแหนพื้นที่ป่าซึ่งถือเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ประกอบกับวัฒนธรรมและประเพณีที่สอดคล้องกับนิเวศวัฒนธรรมของพื้นที่ รวมถึงภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติ จึงก่อให้เกิด “ฮีด” และ “ธรรมนิยม” ของการอยู่ร่วมกันของคนกับธรรมชาติ คนกับคน และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งลูกหลานของชุมชนบ้านลาดห้อยที่ถือเอาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษมาเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าได้อย่างแนบเนียนทั้งในพื้นที่ป่ามหัดักดี ป่าฝั่งคนตาย (ป่าช้า) และพื้นที่ป่าสาธารณะอื่น ๆ ของชุมชน โดยการปลูกฝังข้อห้าม และฉันทามติของชุมชนผ่านคำว่า “คะลำ” จากนั้นก็ตั้งกฎระเบียบย่อยเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของคนในหมู่บ้านในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรร่วมกัน โดยให้คำนึงถึงการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน อันเกิดจากการเคารพข้อห้ามของชุมชน หรือ “คะลำ” นั้นเอง

4.4.2 แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยหน่วยงานภาครัฐ ในอดีตที่ผ่านมานโยบายของรัฐบาลมีส่วนทำให้สภาพของพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศ โดยเฉพาะที่เมืองเซโปน และบ้านลาดห้อยนั้นได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก อันเนื่องมาจากการล้มปทานป่าเพื่อนำเอารายได้มาใช้ในการพัฒนาประเทศหลังเสร็จสิ้นสงครามอินโดจีน ภายใต้การจัดการของหน่วยงานภาครัฐจากรัฐบาลกลางแต่เพียงผู้เดียวได้ส่งผลทำให้เกิดการแบ่งแยกบริหารจัดการ และขาดการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและพื้นที่ และภาคประชาชน ความคาดหวังในการรักษาป่าของชุมชนที่อยู่นอกเหนือความสนใจและนโยบาย

ของรัฐบาลกลางจึงได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากประชาชนในพื้นที่บ้านลาดห้อย โดยหน่วยงานระดับบ้านและประชาชนต่างให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการรักษา ประเพณีและธรรมเนียมของชุมชนที่เป็นกลไกของการอนุรักษ์ป่าชุมชน ป่ามหะคักดี และ ป่าฝิ่งคนตายอย่างเข้มข้นด้วยการปฏิบัติตามข้อห้าม มาตรการ และมติของชุมชน รวมถึง การปรับเปลี่ยนในกรณีที่มีการลวงละเมิดข้อห้ามต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของความร่วมมือ ของหน่วยงานภาครัฐระดับเมือง และหน่วยงานระดับหมู่บ้าน รวมถึงประชาชนทั่วไป โดยได้ร่วมกันกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์โดยมีข้อบังคับของภาครัฐในระยะเวลาเริ่มต้น และหน่วยงานระดับหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ดำเนินการ ร่วมติดตามและ ประเมินผลในการการอนุรักษ์ป่าไม้ในเขตพื้นที่ของตนเอง ดังนี้ 1) ป้องกันมิให้มีการบุกรุก ทำลายป่าโดยเด็ดขาด 2) การป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า 3) การป้องกันและ การควบคุมการเกิดไฟป่า 4) การป้องกัน ควบคุม แมลงศัตรูป่าไม้และเชื้อโรคต่าง ๆ 5) การปรับปรุงวิธีการตัดไม้ 6) การใช้ไม้อย่างประหยัดและคุ้มค่า และ 7) การปลูกป่าและ ซ่อมแซมในส่วนที่ว่างเปล่า นอกจากนี้นโยบายของรัฐบาลกลาง ที่ถูกนำมาสู่นโยบายการ ปฏิบัติโดยแผนกกลกิกรรมและป่าไม้เมืองเซโปนนั้นคือ การจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ให้หน่วยงาน ระดับหมู่บ้านและประชาชนในพื้นที่ดูแล บริหารจัดการ และใช้ประโยชน์ ทั้งนี้รัฐบาลแบ่ง ที่ดินให้ประชาชนได้ทำมาหากินในพื้นที่ 3 - 5 เฮกตาร์ นอกจากนี้ยังมีบริษัทต่างชาติเข้ามา ประมูลพื้นที่ในการปลูกป่าและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องรักษา มีรายได้ เสริมจากการทำงานปลูกป่า โดยรัฐเป็นผู้กำหนดว่าพื้นที่ใดจะปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดใด เพื่อสร้างมูลค่าให้กับประชาชน และมีการรับประกันราคาขั้นต่ำเพื่อให้ประชาชนมีรายได้ อย่างสม่ำเสมอ

4.4.3 แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนของชุมชนบ้านลาดห้อยที่เป็น ความร่วมมือกับรัฐบาล ได้แก่ การออกใบยืนยันการอนุรักษ์ป่าพื้นฟูเลขที่ 255/จนสป เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2017 และให้สอดคล้องกับข้อตกลงของรัฐมนตรีของกลกิกรรมและป่าไม้ ฉบับเลขที่ 0051/กป. ลงวันที่ 20 เมษายน 2009 ด้วยการทำข้อตกลงเป็นบทรายงานของ หัวหน้าห้องการกลกิกรรมและป่าไม้ เมืองเซโปน ฉบับเลขที่ 006/กก.ปม. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2017 ได้ระบุไว้ว่า การอนุรักษ์ป่าพื้นฟูชุมชนบ้านลาดห้อยเพื่อคุ้มครอง ปกป้อง รักษา พัฒนา นำใช้ป่าไม้ ที่ดินป่าไม้แบบยั่งยืนให้ถูกต้องและสอดคล้องตามกฎหมายว่า ด้วยป่าไม้และนิติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้และที่ดินป่าไม้ของประเภทป่า โดยปกป้องรักษาพื้นฟูให้กลับมาเป็นป่าไม้ธรรมชาติ ที่อุดมสมบูรณ์ของบ้านลาดห้อย

เมืองเซโปน พื้นที่การอนุรักษ์ป่าพื้นฟูชุมชนบ้านลาดห้อย 566,79 เฮกตาร์ ประกอบด้วย ภูมด่าง เนื้อที่ 432,75 เฮกตาร์ และภูกะล้อย เนื้อที่ 134,04 เฮกตาร์ โดยได้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

4.4.3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการป่าพื้นฟูบ้านลาดห้อย ฉบับเลขที่ 256/ จน.สป. เมืองเซโปน แขวงสหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2017 เป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนบ้านลาดห้อย แขวงสหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีนายวงไซ ไชยะจ๊ก รองเลขาธิการเมือง รองเจ้าเมืองเซโปน เป็นประธาน และมีกรรมการอีกหลายฝ่าย ได้แก่ หัวหน้าจุดชุมชนบ้านลาดห้อย ป้องกันความสงบกลุ่มบ้านที่ 7 รองหัวหน้าห้องการกลีกรรม และป่าไม้เมือง นายบ้าน ลาดห้อย โดยมีสิทธิและหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นเสนาธิการ ให้แก่ท่านเจ้าเมืองในการสร้างกฎระเบียบเฉพาะเพื่อคุ้มครอง ปกป้องรักษาและพัฒนาป่าพื้นฟู ป่าให้สอดคล้องกับระเบียบกำหนดที่รัฐได้กำหนดไว้ มีการจัดตั้งปฏิบัติกิจกรรมของชั้นสูง เกี่ยวกับการคุ้มครอง ปกป้องรักษาและพัฒนาการป่าพื้นฟู โดยให้ทำการสรุปรายงาน เกี่ยวกับการคุ้มครองและการดำเนินกิจกรรมป่าไม้ในเขตป่าพื้นฟูตามสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการติดตาม ตรวจสอบและการประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินงานในเขต ป่าพื้นฟู รวมถึงการสร้างแผนงานดำเนินงานประจำปีของเขตป่าพื้นฟูที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ และประสานความร่วมมือกับบรรดาภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในการจัดตั้งปฏิบัติในการ คุ้มครองอยู่ในเขตป่าพื้นฟู

4.4.3.2 แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติ คุ้มครองและการอนุรักษ์และ ฟื้นฟูป่าชุมชน บ้านลาดห้อย ตามมาตรา 02 ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติ คุ้มครองและปกป้องรักษาป่าพื้นฟู โดยนายจันทะลาด มะไลคำ รองหัวหน้าห้องการกลีกรรมและป่าไม้เป็นหัวหน้า และรองหัวหน้าประกอบไปด้วย รองหัวหน้าจุดชุมชนบ้านลาดห้อย รองนายบ้านบ้านลาดห้อย และยังมีกรรมการประกอบไปด้วย รองหน่วยงานป่าไม้เมือง เซโปน รองหัวหน้าป้องกันความสงบกลุ่มบ้าน ห้องการกลีกรรมและป่าไม้ รองนายบ้าน ลาดห้อย หัวหน้าป้องกันความสงบบ้านลาดห้อย ประธานแนวลาวสร้างชาติบ้านลาดห้อย ประธานสหพันธ์ผู้หญิงบ้านลาดห้อย หัวหน้าป้องกันชาติบ้านลาดห้อยหัวหน้าชาวหมู่บ้าน ลาดห้อย ป่าไม้บ้านลาดห้อย และหัวหน้าใน 10 หน่วยของบ้านลาดห้อย โดยมีสิทธิและหน้าที่ คณะกรรมการคุ้มครองและการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนบ้านลาดห้อย นอกจากนั้นยังต้อง จัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่ และจัดตั้งปฏิบัติ มติ คำสั่งและระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่ระดับสูง

ได้กำหนดไว้ การจัดตั้งประชาชนเข้าร่วมในการปฏิบัติบรรณานิติกรรมเกี่ยวกับการ
ดำเนินการฟื้นฟูป่าการจัดตั้งประชาชนเข้าร่วมในการติดตาม ตรวจสอบและป้องกันไม่ให้เกิด
การละเมิดระเบียบกำหนดที่จะนำผลเสียหายแก่ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมอยู่ในเขต
ป่าฟื้นฟู การรายงานสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตป่าฟื้นฟูให้ทางการกลไกกรรมและ
ป่าไม้ในแต่ละระยะและคุ้มครองนำใช้ทรัพยากรป่าไม้ตามประเพณีและการจัดสรรป่าไม้ของ
ประชาชนตามระเบียบกฎหมาย

จากการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อยแบบชุมชนมีส่วนร่วม
ทำให้ได้กฎระเบียบ การบริหารการปกครองบ้านลาดห้อย สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว เป็นระเบียบที่ได้มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนชาวบ้านลาด
ห้อย ซึ่งครอบคลุมการบริหารจัดการทุกด้านของหมู่บ้านมิใช่เฉพาะการจัดการป่าชุมชน
เท่านั้น ทั้งนี้เพราะนโยบายของรัฐบาลมีเป้าหมายที่จะให้หมู่บ้านลาดห้อยเป็นหมู่บ้านนำร่อง
ในการพัฒนาทุกด้านนั่นเอง ทั้งนี้การร่างกฎระเบียบได้มีการอ้างอิงกฎหมายหลายฉบับ
ด้วยกัน ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยการสร้างนิติกรรม ฉบับเลขที่ 19/สพช.ลงวันที่ 12
กรกฎาคม พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012)
- กฎหมายว่าด้วยการการปกครองท้องถิ่น ฉบับปรับปรุง เลขที่ 68/สพช.
ลงวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)
- คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างกฎระเบียบบ้านฉบับเลขที่ 10/พน. ลงวันที่
24 สิงหาคม พ.ศ. 2559 (ค.ศ. 2016)
- ข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงภายใน ฉบับเลขที่ 647/พน. ลงวันที่ 24
สิงหาคม พ.ศ. 2559 (ค.ศ. 2016) ว่าด้วยการออกเอกสารทางการขององค์การปกครอง
บ้าน
- ข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงภายใน ฉบับเลขที่ 647/พน.ลงวันที่ 24
สิงหาคม พ.ศ. 2559 (ค.ศ. 2016) ว่าด้วยการเก็บเงินประกอบส่วนพัฒนาบ้านของ
ประชาชน
- ข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงภายใน ฉบับเลขที่ 647/พน.ลงวันที่ 24
สิงหาคม พ.ศ. 2559 (ค.ศ. 2016) ว่าด้วยการจัดตั้งและการเคลื่อนไหวขององค์การ
ปกครองบ้าน

เพื่อรักษาความสงบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชาวบ้านให้มีความเข้มแข็ง เพื่อต้านสกัดกั้นปรากฏการณ์ยอทั่ภายในบ้านให้หลุดลงและสร้างบ้านให้มีความสงบสุข และปลอดภัย ฉะนั้น องค์การปกครองบ้านลาดห่อและองค์การจัดตั้งมหาชนพร้อมด้วย องค์การจัดตั้งต่าง ๆ ภายในบ้าน จึงร่วมมือกันในการสร้างกฎระเบียบบริหารการปกครอง บ้านขึ้น เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงในการจัดตั้งปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 10 หมวด โดยแต่ละ หมวดได้บัญญัติขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมในการบริหารจัดการ และปกครองบ้านเมืองให้เกิด ความสงบสุข เฉพาะอย่างยิ่งในหมวดที่ 6 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการนำใช้ ทรัพยากรธรรมชาติอันเกี่ยวข้องกับป่าชุมชนใช้ของบ้านลาดห่ออันเป็นผลจากงานวิจัย และ นำไปสู่การนำร่องและถอดบทเรียนเพื่อนำไปใช้กับหมู่บ้านอื่น ๆ ซึ่งมีบริบทที่คล้ายคลึงกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อหลุดพ้นจากความยากจนต่อไป โดยรายละเอียดของแต่ละ หมวดโดยสังเขปมีดังนี้

หมวดที่ 1 : บทบัญญัติทั่วไป ซึ่งได้กล่าวถึงสภาพรวมของบ้านลาดห่อ บ้านลาดห่อ เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเทศบาลเมืองเซโปน ห่างจากเทศบาลเมืองเซโปน ประมาณ 30 กิโลเมตร และทิศเหนือประมาณ 236 กิโลเมตร ตั้งอยู่เส้นทางไปทางภูเขาม้าง ลักษณะของเส้นทางคมนาคมเป็นดินแดง จากจุดศูนย์รวม (จุดละคัง) ประมาณ 30 กิโลเมตร เชื่อมกันระหว่างหมายเลขเส้นทาง 28A มีจำนวน 19 ครอบครัว มีประชากรทั้งหมด 916 คน จำแนกเป็น ชาย 451 คนและเป็นหญิง 465 คน และมี 10 หน่วย ประชาชนเป็นเผ่าตรี (ลาวเทิง) อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน อาชีพสำรอง คือการเลี้ยงสัตว์ บ้านลาดห่อในอดีตอพยพมาจากชุมชนสังคมนิยมเวียดนามในสมัย ฝรั่งเศสมาปกครอง เมื่อปี พ.ศ. 2436 (ค.ศ. 1893) และได้มาตั้งรกรากเป็นหมู่บ้าน เพราะ เห็นว่าพื้นที่นี้อุดมสมบูรณ์ มีความรักและผูกพันกับป่าไม้ตลอดมา ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งปัจจัยสี่ ดังนั้นชาวบ้านจึงมีแนวคิดในการดูแลและปกป้องรักษาป่าไม้ไว้ ชนเผ่า ตรีมีบ้านเรือนที่ตั้งอยู่แบบกระจัดกระจาย มีพื้นที่นาประมาณ 35 เฮกตาร์ การดำรงชีวิต ส่วนใหญ่เก็บของป่าของดง

ในปี พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) รัฐบาล สปป.ลาว มีโครงการทดลองบ้าน 3 สร้าง คือ สร้างแขวงเป็นหัวหน่วยยุทธศาสตร์ สร้างเมืองเป็นหัวหน่วยเข้มแข็งรอบด้าน และสร้าง บ้านเป็นหัวหน่วยพัฒนา เพื่อแก้ไขความทุกข์ยากของประชาชน โดยมีแผนการต่าง ๆ เข้า มาดำเนินการ เช่น แผนกกิจกรรมและป่าไม้ แผนกคมนาคมและขนส่ง แผนกศึกษาและ กีฬา แผนกอุตสาหกรรมและการค้า แผนกสาธารณสุขและแผนกทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม ปัจจุบันบ้านลาดห่อ ทำการเปิดการเรียนการสอนอยู่ 2 ระดับ ได้แก่ “โรงเรียนประถมสมบูรณ์ลาดห่อ” จำนวน 1 แห่ง เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 5 มีครู จำนวน 5 คน นักเรียนทั้งหมด 163 คน จำแนกเป็น ชาย จำนวน 82 คน และเป็นหญิง จำนวน 81 คน และ “โรงเรียนมัธยมต้นลาดห่อ” จำนวน 1 แห่ง เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 4 มีครู จำนวน 5 คน นักเรียน ทั้งหมด 104 คน จำแนกเป็นชาย จำนวน 60 คน และเป็นหญิง จำนวน 44 คน

ในปี พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) รัฐบาลได้มีโครงการมอบดิน มอบป่าให้กับห้อง การกสิกรรมและป่าไม้เมืองเซโปนและคณะกรรมการขึ้นแขวง โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก โครงการร่วมมือป่าไม้ ลาว - ชูแอด (ประเทศสวีเดน) เนื้อที่ 142,479 เฮกตาร์ ซึ่งได้ กำหนดให้เป็นพื้นที่ป่าชุมชน ป่าพื้นฟู และป่าสงวนแห่งชาติ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน มั่นสำปะหลัง ดอกพวย ปลูกพืชผักผลไม้ เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว ควาย หมู แพะ เป็ด ไก่ และปลา เป็นต้น ประชาชนบางส่วนประกอบ อาชีพเป็นพนักงานของรัฐ บริษัท และรับจ้างทั่วไป เช่น รับจ้างถากถางหญ้าในสวน ยางพารา ได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน และมีรายได้เสริมจากการรับจ้างเก็บมันสำปะหลัง และ การหาของป่าของดงชาย ลักษณะการประกอบอาชีพของชาวบ้านสามารถแยกออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ การประกอบอาชีพในภาคเกษตร และการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำเกษตร ได้แก่ ทำนา ปลูกยางพารา ปลูกมันสำปะหลัง เลี้ยงวัว ควาย หมู แพะ และมีรายได้เสริมจากการรับจ้างทำงานก่อสร้าง สำหรับอาชีพ นอกภาคเกษตร ได้แก่ การจักสานเสื่อ ฝ้ายบ้าน ตุ่มไก่อ ที่ทำมาจากไม้ฟาง (ไม้ไผ่ชนิดหนึ่ง) ซึ่งส่วนใหญ่หัวหน้าครอบครัวเป็นแรงงานหลักในการประกอบอาชีพในภาคเกษตร เช่น การปลูกข้าว ปลูกมันสำปะหลัง และหากว่างจากการทำนาก็จะเดินทางไปทำงานนอก หมู่บ้าน

ส่วนใหญ่ชาวบ้านเลี้ยงหมู วัวและควาย แบบปล่อยตามพื้นที่ของตนเอง ไม่มีการทำคอกปศุสัตว์ นอกจากนั้นในหมู่บ้านยังได้รับการสนับสนุนจากกองทุนระหว่าง ประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมให้ทุนในการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงวัว 2 กลุ่ม 21 ครอบครัว เพื่อจำหน่ายตัวละ 12,000,000 ล้านบาท (ประมาณ 46,200 บาท) คนที่มา รับซื้อส่วนใหญ่จะเป็นชาวเวียดนาม และผู้ที่จะประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผี ฮีต และเหยา โดยเงิน ที่ได้มาจะนำไปซื้ออุปกรณ์ทางการเกษตร และเก็บไว้เป็นสินสอดในการแต่งงาน ในแต่ละ ครัวเรือนเลี้ยงหมูประมาณ 5 - 10 ตัว เขาไว้ขายตัวละประมาณ 100,000 - 150,000 กีบ

(ประมาณ 385 – 580 บาท) โดยส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อประกอบพิธีกรรมในการเลี้ยงผี สีด และเหยา และชาวบ้านก็จะได้กินหมูตอนมีพิธีกรรมดังกล่าวในชุมชน ส่วนการเลี้ยงไก่ในแต่ ละครัวเรือนเลี้ยงเพื่อประกอบเป็นอาหารและใช้ประกอบพิธีสิด ไก่ที่เลี้ยงเป็นพันธุ์พื้นบ้าน ทั่วไปมีประมาณครัวเรือนละ 30 – 50 ตัว และได้มีโรคระบาดไก่ช่วงเดือนสิงหาคมและ เดือนกันยายน ทำให้ไก่ที่เลี้ยงไว้ตาย ชาวบ้านไม่รู้วิธีการรักษา และไม่มียาฉีดป้องกันซึ่งทำ ให้ไก่ที่เลี้ยงไว้เหลือจำนวนน้อยในแต่ละครัวเรือน และบางครั้งมีการขายแม่ไก่ ราคา ประมาณ 20,000 กีบ (77 บาท) นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเลี้ยงแพะ (แบ้) 1 กลุ่ม 7 ครอบครัว มีแพะประมาณครัวเรือนละ 7 – 10 ตัว เลี้ยงไว้เพื่อจำหน่าย โดยชาวเวียดนามจะมารับซื้อ ตัวละประมาณ 500,000 – 600,000 กีบ (ประมาณ 1930 – 2,300 บาท) และการเลี้ยง ปลา มีกลุ่มปล่อยปลาหนองชุมชน 1 กลุ่ม 194 ครอบครัว ซึ่งกองทุนดังกล่าวเข้ามา ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีอยู่มีกินและมีอาหารครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการและ ส่วนที่เหลือก็สามารถนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ในครอบครัว หรือขยายพันธุ์ต่อไป

วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ บรรพบุรุษของชุมชนบ้านลาดห้อย ได้ยึดถือ วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อจารีตประเพณีที่ทุกคนจะต้องถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา รุ่นต่อรุ่น เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองต่อตระกูลและญาติพี่น้องของพวกเขา การเลี้ยงผี เป็นกิจกรรมที่ชาวบ้านจะมีการแจกข้าวหาพ่อแม่ปู่ย่าตายาย บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปเลี้ยงจ้ำ นี้ก็จะมีทั้งเลี้ยงจ้ำผีพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ผีข้าวใหม่ ผีกำเนิด ผีข้าว และผีเหยา เป็นต้น ของค้ายในการทำพิธีเลี้ยงจ้ำ ประกอบด้วย ไก่ 2 ตัว (จ้ำผีกำเนิด) วัวหรือควาย (เลี้ยงจ้ำ ข้าว) เหล้า 1 แก้ว แพร 1 ผืน ชิ้น 1 ผืน เลื่อ 1 ผืน กิจกรรมเลี้ยงจ้ำนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึง ความกตัญญูต่อบุคคลที่ชาวบ้านมีต่อพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ผู้มีพระคุณ หรือแม่กระทั่ง ธรรมชาติสิ่งเหนือธรรมชาติที่พวกเขาได้ใช้ประโยชน์นับถือและมีความเชื่อความศรัทธา ในแง่เชิงนิเวศวัฒนธรรมมองว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่ส่งผลมาจากการปรับตัว ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยชุมชนบ้านลาดห้อยมีพื้นฐานสำคัญ คือความเชื่อซึ่งเป็นเงื่อนไข หลักกำหนดกระบวนการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชุมชนทางด้านวัฒนธรรมกับ พฤติกรรมของมนุษย์

เลี้ยงจ้ำ เป็นการเหยานี้ไม่ได้มีข้อจำกัดวันเดือนปีหรือเวลาการเหยา สามารถ ทำได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากการเหยาเป็นเพียงความเชื่อของชาวบ้านที่เวลามีคนเจ็บป่วย ภายในหมู่บ้านก็จะมีการเหยานี้ขึ้นเพื่อรักษา สาเหตุมาจากขาดการสืบทอดเพราะว่าไม่มีใครอยากเรียนรู้หรือเป็นหมอเหยาอีก จากการสอบถามนายบ้านเล่าให้ฟังว่า “คนรุ่น

ลูกหลานรุ่นหลานไม่เชื่อการรักษาแบบนี้ สมัยก่อนมีของกลางของขลังจริง ต้องอาศัยหมอ
 เหยารักษา เดียวนี้ไม่มีแล้ว สู้ตายภายหลังการหายก็ยังไปหาหมอหรือรักษาที่สุกสาลา
 ประจำบ้าน เลยทำให้ไม่มีคนสืบทอด เป็นหมอเหยาอีกต่อไป ถ้าหมอดหมอเหยาคนนี้แล้วคง
 หมดเลย มีแต่ไปหาบ้านอื่นมาทำพิธีให้” เนื่องจากหมู่บ้านลาดห้อยเป็นหมู่บ้านที่พึ่งพา
 ธรรมชาติเป็นหลักในการทำรังชีวิตและมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ พอเวลามีคน
 เจ็บป่วยภายในหมู่บ้านขึ้นจึงมักจะมีคนเชื่อว่าผีทำหรือไปทำผิดผีมา คือ การทำสิ่งไม่ดี
 ไม่ควร ทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ จึงได้มีการทำพิธีเหยาขึ้นเพื่อเป็นขมาต่อสิ่งเหนือ
 ธรรมชาติทั้งนี้ก็เป็นสิ่งที่พวกเขาเอาไว้อึดเหนี่ยวจิตใจด้วยใช้หลักของวัฒนธรรม ประเพณี
 และความเชื่อดังกล่าวกล่อมเกล่าและทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกับสังคมได้และกลายเป็นคน
 ดี

กฎระเบียบการบริหารบ้านฉบับนี้ กำหนดมาตรการ ระเบียบการที่ตั้งและภาวะ
 บทบาท ขอบเขตการนำใช้เป้าหมายการปรับปรุง เพื่อให้บ้านมีความสงบสุข มีความเป็น
 ระเบียบเรียบร้อยและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามระเบียบการที่กำหนดไว้
 และยังอำนวยความสะดวกให้แก่ชาวบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) ในการคุ้มครองบริหารและแก้ไขข้อ
 ขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในบ้าน

หมวดที่ 2 การดำเนินการของพรรคและองค์การจัดตั้งมหาชนที่เกี่ยวข้องกับ
 เคลื่อนไหวกิจกรรมของการจัดตั้งมหาชน โดยประชาชนภายในบ้านเป็นสมาชิกองค์การ
 จัดตั้งมหาชน ต้องได้เข้าร่วมการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การดังกล่าว มีสิทธิ
 และหน้าที่ช่วยเหลืองานพรรคและองค์การจัดตั้งมหาชน ช่วยติดตาม ตรวจสอบและ
 ยกระดับปฏิบัติตามมติขององค์การจัดตั้งรากฐานพรรค การดำเนินการของแนวลาสร้าง
 ชาติและองค์การจัดตั้งมหาชนของบ้าน ช่วยหน่วยพรรคบ้าน คณะรากฐานในการค้นคว้า
 ปรับปรุงการจัดตั้งของพรรค แนวลาสร้างชาติและองค์การจัดตั้งมหาชนของบ้าน
 ช่วยหน่วยพรรคบ้าน คณะรากฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปรายงานผล
 การดำเนินงานของหน่วยพรรคบ้าน คณะรากฐาน กองประชุมชีวิตหน่วยพรรคบ้าน
 ประจำเดือน 3, 6, และประจำปี ช่วยหน่วยพรรคบ้าน คณะรากฐานในการสร้างแผน
 การก่อสร้างหน่วยพรรคเข้มแข็ง รื้อนำพารอบด้าน ของบ้านและติดตาม ตรวจสอบ
 ยกระดับการปฏิบัติข้อแข่งขันและการปฏิบัติของพรรค แนวลาสร้างชาติและองค์การจัด
 ตั้งมหาชนของบ้าน ค้นคว้าหน่วยพรรค คณะพรรครากฐานในการร่างมติ คำสั่ง ข้อตกลง
 แจกหนังสือทางรัฐ ระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติของพรรค แนวลาสร้างชาติและ

องค์การจัดตั้งมหาชนของบ้านหน่วย ช่วยหน่วยพรรคบ้าน คณะราษฎรในการคุ้มครอง
ด้านคุณภาพของสมาชิก พนักงานและการจัดตั้งในระบบการเมืองที่อยู่ชั้นบ้าน และนำใช้
และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามการมอบหมายของหน่วยพรรค คณะกรรมการและองค์การ
ปกครองบ้าน ความรับผิดชอบของตนเอง

หมวดที่ 3 การดำเนินการบริหารและการปกครอง ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง
บริหารของบ้าน อิงตามกฎหมายว่าการปกครองท้องถิ่น บ้านต้องมีห้องกรบ้าน เพื่อเป็นที่
ดำเนินการขององค์การปกครองบ้าน นายบ้านพร้อมคณะต้องประจำการอยู่ห้องกรหรือ
อาจมีการอยู่เวรประจำการหรือให้บริการสถานที่และเก็บเอกสารทางราชการ และว่าด้วย
การเรียกประชุมและสรุปรายงาน โดยองค์การปกครองบ้านมีการสรุป รายงานประจำ
3 เดือน, 6 เดือน, ประจำปีและ 3 ปี นายบ้านต้องเปิดกองประชุม เพื่อชี้แจงผลการ
ดำเนินการที่ผ่านมา เช่น ดำเนินการของพรรค แนวลาวสร้างชาติและองค์การจัดตั้ง
มหาชน การบริหารและการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การเงินของบ้าน (รายรับ จ่าย)
วัฒนธรรม สังคมและการป้องกันชาติ ป้องกันความสงบให้ประชาชนได้รับทราบ และทุก
ครอบครัวต้องเข้าร่วมเพื่อปรึกษาหารือกันและแนวทางการแก้ไขและปรับปรุง ส่วนแหล่ง
รายรับของชาวบ้านได้มาจากการเก็บภาษีที่ดิน ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมและการระดมจาก
ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในบ้าน และการเก็บค่าบริการและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เกี่ยวกับ
เอกสาร คำร้อง หรือการติดต่อกับห้องกรให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่ประกาศใช้ร่วมกัน
ซึ่งจากการเก็บค่าบริการและการระดมจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยสรุปเข้าบัญชีรวมของบ้าน
เปิดเผยและมีความโปร่งใส มีคณะกรรมการดำเนินการ เช่น ผู้รับผิดชอบบัญชี คลังเงิน
และผู้รับผิดชอบรายรับและจ่ายเงินสด ส่วนการนำใช้เงินบริหารองค์การปกครองบ้าน
ให้ดำเนินตามระเบียบการ มีความคิดเห็นเป็นเอกภาพภายในคณะกรรมการบ้าน เอกสาร
ประกอบสามส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง หัวข้อ ส่วนที่สอง เก็บเข้าแฟ้มและส่วนที่สาม มอบให้
ผู้รับเงิน และค่าการประชุม ค่าน้ำมันรถ ค่าเอกสารและการดำเนินการอื่น ๆ และการ
คุ้มครองเงินรวมของบ้าน ให้เก็บไว้ในที่ปลอดภัย ถ้าเงินจำนวนมากให้นำไปฝากธนาคาร
เมื่อต้องการใช้ให้นำเสนออย่างเอกภาพและใช้จ่ายอย่างถูกต้อง

หมวดที่ 4 การดำเนินการเศรษฐกิจ การเงิน ด้านการดำเนินธุรกิจ หากบุคคล
ใดต้องการทำธุรกิจหรือเปิดบริการใดหนึ่งต้องปฏิบัติตามระเบียบการที่เกี่ยวข้องต้อง
รักษาความสะอาด ต้องปฏิบัติพันธะประกอบส่วนให้บ้าน รับประกันความสงบ ความ
ปลอดภัย และข้อห้าม ที่ระบุไว้ โดยการดำเนินกิจการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของชาวบ้าน

อย่างเข้มงวด เวลาเริ่ม 8:00 – 22:30 โมง ห้ามใช้เสียงรบกวน อาละวาด หรือกีดขวางทางจราจร ห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าสถานบันเทิง ถ้ามีการละเมิดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 1 องค์การปกครองบ้าน จะเรียกกล่าวตักเตือน อบรมแล้วบันทึกไว้ ครั้งที่ 2 ศึกษา อบรมและปรับ 1,500,000 กีบ (5,500 บาท) และครั้งที่ 3 จะมอบให้องค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้อง ถอนใบอนุญาตดำเนินกิจการ ถ้าเกิดความเสียหายร้ายแรงต่อบุคคลและส่วนร่วมเจ้าของกิจการต้องรับผิดชอบผลเสียหายที่เกิดขึ้นทุกกรณี

หมวดที่ 5 การดำเนินการวัฒนธรรม สังคม ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว โดยพ่อ แม่ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้แก่ลูกหลานในการกล่าวตักเตือน การไปมา การทำมาหากินแบบสุจริต ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ลูกหลานมีความโอบอ้อมอารี กตัญญู รู้คุณคนและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์ต่อกันและครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ด้านการศึกษา พ่อ แม่ ผู้ปกครองแต่ละครอบครัวต้องเอาใจใส่ศึกษา อบรมลูกหลาน เด็กที่อยู่ในเกณฑ์อายุให้เข้าโรงเรียนหมดทุกคน ห้ามไม่ให้ลูกหลานออกจากโรงเรียนกลางคัน การรักษานาม譽 3 สะอาด ได้แก่ กินสะอาด อยู่สะอาด ดื่มสะอาด ห้ามทิ้งเศษเหลือใช้และสิ่งโสโครกบนถนน คลองน้ำ ร่องน้ำและสะพานหรือที่สาธารณะต่าง ๆ แต่ละครอบครัวต้องสร้างห้องน้ำไว้ในครอบครัวของตน และสร้างคอกสัตว์ไว้ใต้ถุนเรือน และเด็กในวัยในเกณฑ์อายุต้องได้รับการการฉีดวัคซีน และหยอดยาให้ตามระเบียบสาธารณสุขกำหนดไว้แต่ละครอบครัวต้องสร้างครอบครัวให้กลายเป็นครอบครัวแบบอย่างสาธารณสุข ในส่วนของการส่งเสริมวัฒนธรรมและยึดครองประเพณี แต่ละครอบครัวต้องได้ปรับปรุงและส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ปกป้องรักษา ปูชนียสถาน และวัด อบรมลูกหลานให้รู้จักวัฒนธรรม และยึดครองประเพณีอันดีงามของชาติ ของเผ่า มารยาทสุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน สกตกันการเผยแพร่ สื่อลามก อนาจารจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างครอบครัวให้กลายเป็นครอบครัววัฒนธรรมใหม่ การปฏิบัติพันธะด้านสวัสดิการสังคม แต่ละครอบครัวมีพันธะประกอบส่วนเงินสด เพื่อช่วยเหลือกันเวลาเกิดอุบัติเหตุ เสียชีวิต อัดค้ำภัย อุทกภัยและอื่น ๆ พันธะพัฒนาบ้าน ทั้งนี้ให้บุคคลใดที่ไปออกแรงงานอยู่ภายในและต่างประเทศต้องช่วยเหลือปฏิบัติตามพันธะเพื่อพัฒนาบ้าน 100,000 /กีบ/ปี ต่างประเทศ 300,000 /กีบ/ปี ส่วนเงื่อนไขในการสร้างครอบครัว หญิงหรือชายต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไปตามความสมัครใจ หากเป็นโสด หย่าร้าง เป็นหม้ายโดยมิใช่รับรองที่ถูกต้องจากองค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้องหรือจากนายบ้านที่ตนอาศัยอยู่ ส่วนบุคคลใดเป็นเพศเดียวกัน เป็นบ้าใบ้ เสียจิต เป็นโรคติดต่อที่เป็นอันตรายต่อ

ชีวิต สุขภาพของผิว เมียและลูก บุคคลที่อยู่ในคุกไม่อนุญาตให้เป็นผิวเมีย และระเบียบ การสู้อคือ เมื่อคู่บ่าวสาวร่วมกันก่อนเป็นผิว เมียกัน ถ้าหากถ้าชายไม่รับผู้หญิงแล้วก็จะ เสียค่าทำร้ายจิตใจ ค่าทำขวัญตามฮีตคองประเพณี และฝ่ายหญิงก็เช่นเดียวกัน

หมวดที่ 6 การดำเนินงานป้องกันชาติ ป้องกันความสงบ เกี่ยวกับพันธะในการ ดำเนินการกับชาติ ทั้งนี้แต่ละครอบครัวต้องปฏิบัติพันธะของตนเอง ต้องดำเนินการป้องกัน ชาติ ป้องกันความสงบ เช่น เข้าร่วมในการป้องกันเวรยามของบ้าน เพื่อให้บ้านมีความ สงบสุขทุกครอบครัว ด้านความสงบ แต่ละครอบครัวภายในบ้าน ต้องมีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเวลาที่เกิดความยุ่งยาก จำเป็น ช่วยเหลือกัน ไม่พูดคำหยาบหรือ ใช้ความรุนแรง อาละวาดกัน ต้องรักษาความสงบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้าน ถ้าครอบครัวได้มีการบุกรุกหรือครอบครัวมีจุดประสงค์มาอยู่หน้าครอบครัวตน ต้องมี เอกสารโยกย้ายให้ถูกต้องและครบถ้วน ภายใน 3 เดือน ห้ามย้ายเข้า ออกโดยไม่ได้รับ อนุญาต ในกรณีบุคคลภายในครอบครัวลดหรือเพิ่ม เช่น เสียชีวิต เกิดใหม่ ต้องรายงานให้ นายบ้านหรือคณะบ้านภายในหนึ่งวัน ถ้าเห็นบุคคล กลุ่มคนภายในแลคนต่างประเทศที่เข้า มาเคลื่อนไหวกวภายในประเทศ การมาซื้อ ขาย ท่องเที่ยวและเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ ที่ขัดต่อ กฎระเบียบต้องรายงานให้นายบ้านทราบโดยด่วนภายใน 24 ชั่วโมง และทุกครอบครัว ภายในบ้านต้องมีสำมะโนครัวขึ้นกับบ้านอยู่ประจำ ถ้ามาพักชั่วคราวต้องมีใบอนุญาต พักชั่วคราวจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีกฎที่เกี่ยวข้องกับ การเล่นการพนัน ที่ต้องห้าม การค้าขาย ครอบครองหรือเสพยาเสพติด การอาวละลาถกัน การลักทรัพย์ ของพลเมือง การซื้อสิ่งของผิดกฎหมาย การดำรงชีวิตที่ถูกต้อง

สำหรับประเด็นสำคัญในกฎระเบียบเล่มนี้ ซึ่งเกิดจากผลของการทำวิจัย อันเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนบ้านลาดห้อยที่เกี่ยวกับการคุ้มครองนำใช้ ทรัพยากรของบ้าน การคุ้มครองสัตว์เลี้ยงทุกประเภท การจับสัตว์เลี้ยงทุกประเภทที่ขาด การคุ้มครอง และการนำใช้พาหนะ ซึ่งการคุ้มครองนำใช้ทรัพยากรของบ้าน โดยองค์การ ปกครองบ้าน พร้อมด้วยพ่อแม่ประชาชนภายในบ้าน ห้องการกสิกรรมและป่าไม้เมือง เซโปน แขนงป่าไม้แขวงและแผนกกสิกรรมและป่าไม้แขวงได้กำหนดเอาเนื้อที่ป่าภูมะ ต่าง และภูกะล้อย เป็นป่าฟื้นฟูและป่าอนุรักษ์ของบ้าน มีเนื้อที่ 56,679 เฮกตาร์ การจัดตั้ง ภายในบ้านต้องมีส่วนในการปกป้องรักษาป่าไม้ เช่น ป่าสงวน ป่าฟื้นฟู และป่ามะเหล็ก ป่าช้าและป่าอื่น ๆ ที่มีการคุ้มครอง หวงห้าม นำใช้ป่าไม้ให้ถูกต้องตามระเบียบการ ไม่ทำ ให้ป่าเสื่อมโทรมและไม้แห้งแล้ง หากไม่ปฏิบัติตามโดยบุคคลหรือการตัดตั้งภายในบ้าน

ต้องการไม้ปลูกสร้างเรือนหรือห้องการรวมของบ้านต้องนำเสนอถึงภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อขออนุญาตตามขั้นตอนของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้จึงดำเนินการได้ และบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในการตัดไม้ในเขตป่าสงวน ป่าพื้นฟู ป่ามะเหสัก ป่าช้า และป่าอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต ผิดครั้งที่ 1 ต้องถูกนำไปเพื่อศึกษา อบรม พร้อมปรับตามมูลค่าของเสียหาย ครั้งที่ 2 ผู้ที่เกี่ยวข้องจะนำผู้กระทำผิดส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินคดีตามกฎหมาย

หมวดที่ 7 ว่าด้วยข้อห้าม เกี่ยวกับห้ามผูกสัตว์ตามขอบทาง เสาไฟฟ้า หน้าโรงเรียน โรงหมอ สารณประโยชน์ ห้ามมิให้บุคคลหรือครอบครัวปล่อยสัตว์ของตนเองในฤดูกาลผลิต ห้ามตัดไม้ ทำลายป่าและเผาป่า ห้ามเปลี่ยนแปลง โยกย้ายหลักหมายของเขตแดน พื้นฟูป่า โดยไม่ได้รับอนุญาต ห้ามเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การนำใช้ป่าไม้และที่ดินป่าไม้ที่ได้กำหนดไว้ในแผนการฟื้นฟูป่าอย่างเด็ดขาด ห้ามบุกเบิก ตัด ถาง จุดหรือทุกรูปแบบที่ก่อให้เกิดไฟไหม้ป่าเป็นการทำลายเขตป่าไม้ที่ได้รับการฟื้นฟูใหม่เสียหาย ห้ามดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นผลกระทบต่อป่าไม้ ดิน สัตว์ป่า สิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ อยู่ในเขตป่าฟื้นฟู ห้ามดำเนินการนำใช้ชุดคัน เเจาะหรือปรับปรุงหน้าดินที่ก่อให้เกิดการเซาะและทำลายทรัพยากรแหล่งน้ำในเขตป่าสงวน ห้ามมิให้ครอบครัวหรือบุคคลภายในบ้าน บุคคลภายนอกหรือคนต่างประเทศ โฆษณาเผยแพร่ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากองค์การปกครองบ้านอย่างเด็ดขาด ถ้าฝ่าฝืนจะถูกลงโทษเตือนและมีความผิดต่อหน้ากฎหมาย ห้ามเด็ดขาดมิให้ครอบครัว บุคคลใดหนึ่งเคลื่อนย้ายพลเมืองหรือไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอำนาจปกครองบ้านและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ห้ามเปิดเครื่องเสียงดังเกินขอบเขต ในกรณีมีงานทางสังคมต้องได้รับอนุญาตจากองค์การปกครองบ้านก่อน ห้ามบุคคลอื่นหรือครอบครัวโงะเอาของของคนอื่นมาครอบครองเป็นของตนเอง ห้ามทิ้งสิ่งเศษเหลือที่ทำให้เกิดการรบกวนผู้อื่นและทำลายสิ่งแวดล้อม ห้ามมิให้ตัดแปลง แกะไขสภาพรถทุกประเภทและป้ายรถผิดกฎหมาย ปฏิบัติทุกข้อห้ามระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ กำหนดไว้

หมวดที่ 8 การแก้ไขข้อขัดแย้ง เกี่ยวกับหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งขึ้นบ้าน เป็นหน่วยงานจัดตั้งทางสังคม แต่งตั้งโดยประชาชนภายในบ้านรับรองโดยเจ้าเมืองและการชี้แนะของบ้านและได้รับการแนะนำทางด้านวิชาการจากห้องการยุติธรรมเมือง มีภารกิจบทบาทหน้าที่ ขอบเขตสิทธิ การปรับข้อขัดแย้งขึ้นบ้าน อายุ หลักการและวิธีการทำงานของรัฐมนตรีนว่าด้วยกระทรวงยุติธรรม

หมวดที่ 9 นโยบายและมาตรการ เกี่ยวกับผู้ที่มีผลงาน การจัดตั้งผู้มีผลงานดีเด่นในการจัดตั้งปฏิบัติกฎ ระเบียบการคุ้มครอง ป้องกันและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ในเขตป่าฟื้นฟูให้ความร่วมมือ ข้อมูล ข่าวสารที่มีประโยชน์ให้แก่การจัดตั้งขึ้นบ้านคุ้มครององค์การปกครองบ้านจะนำเสนอขึ้นสูงยกย่องประจำปี ส่วนมาตรการต่อผู้ละเมิด บุคคลครอบครัว การตัดตั้งปฏิบัติต่อระเบียบบ้านฉบับนี้ ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ประโยชน์รวมของบ้าน และประโยชน์อันชอบธรรมของพลเมือง องค์การปกครองบ้านจะใช้มาตรการศึกษา อบรม ปรับและปฏิบัติตามกฎหมายกำหนดไว้

หมวดที่ 10 บทบัญญัติสุดท้าย เกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติ โดยมอบองค์การปกครองบ้าน หัวหน้าครอบครัวเจ้าภาพในการเผยแพร่ แนะนำให้ประชาชนรับรู้ เข้าใจ พร้อมให้มีการติดตามและตรวจสอบ การจัดตั้งปฏิบัติ ข้อตกลงฉบับนี้ให้ได้รับผลดี ผลศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายฉบับนี้ นับตั้งแต่มีการลงลายเซ็น เป็นต้นไปและส่วนกฎ ระเบียบอื่นที่ขัดกับกฎหมายฉบับนี้ ถูกยกเลิก

จากผลการวิจัยแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนโดยภูมิปัญญาชาวบ้าน แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐและแนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน